

GRADISOV VESTNIK

GLASILO KOLEKTIVA PODJETJA »GRADIS«

RESNA BESEDA NAŠEGA GLAVNEGA DIREKTORJA

Ne pričakujmo pomoči od drugod

Kakšen je naš stabilizacijski program — Ne dopustimo, da bi začeli ukrepati šele takrat, ko nam bo voda tekla v grlo — Nevzdržna je praksa, da situacij ne polagamo — Točnost pri uresničevanju rokov je ena izmed poglavitnih postavk našega uspeha, in to tudi pri zgradbah za trg — Kako je z zalogami — Posamezni direktorji poslovnih enot so pogosto bolj advokati investitorjev kot soodgovorni za življenje delavcev lastnega podjetja — Si lahko privoščimo tako bogat program lastnih investicij — Nesorazmerno veliko nadurnega dela — Ali naša organizacija ustreza?

Ko pregledujemo bilanco za leto 1970, moramo ugotoviti, da je sorazmerno ugodna in za podjetje razveseljiva. Ugotovimo lahko, da je v primerjavi z letom 1969 bistveno večja realizacija, saj smo se po obračunu proizvodnje vključno z inozemstvom približali številki 620 milijonov novih dinarjev. To pomeni, da smo povečali vrednost naših del za 68 %. Tudi dohodek in čisti dohodek sta znatno večja. Dosegli smo zavidljivo delitev dohodka 77 % za osebne dohodke in 23 % za sklade. Takega rezultata še nismo registrirali. To pa pomeni tudi, da se je naša akumulativnost popravila, zlasti še, če upoštevamo, da smo precej dvignili tudi amortizacijske stopnje in s tem znesek amortizacije. Skratka, uspehi so tu in lahko smo z njimi zadovoljni.

Hkrati z uspehi pa moramo v času, ko analiziramo našo bilanco, zabeležiti tudi nekaj negativnih faktorjev, ki nam kvarijo splošno zadovoljstvo, lahko bi celo rekli, da nas navdajajo s skrbjo. Mislimo pri tem zlasti na neplačevanje naših situacij in računov, ki samo za leto 1970 (to je brez letos položenih situacij in računov) predstavljajo pomemben znesek skoraj 100 milijonov novih dinarjev (stanje 15. II. 1971). Logična posledica teh dolgov je seveda tudi porast terjatev pri naših upnikih, katerim smo z istim datumom dolžni skoraj 60 milijonov.

Cetudi zneska 100 milijonov, ki ga investitorji dolgujejo, ne moremo pričakovati v celoti, saj predstavlja znaten del naše kreditiranje stanovaljske gradnje in drugih, pa je nesporno, da bi v normalnih prilikah morali znaten del teh sredstev že davno dobiti. Če nismo uspeli, zadene krivda po eni strani nas same, ker nismo dovolj uporno terjali, ker se pri fakturah za material nismo držali načela, da se morajo sproti plačevati, po drugi strani pa v zadnjem času tudi naše banke, ki nimajo na razpolago sredstev, da bi likvidirale naše situacije. Gotovo je, da je takih primerov najmanj za 20 milijonov novih dinarjev samo v eni banki.

● Bo vsak vodil svojo poslovno politiko?

Mislimo, da lahko ugotovimo, da smo se v letu 1970 pošteno trudili, da bi dosegli čim boljše rezultate,

vprašati pa se moramo ali smo res napravili vse, kar bi še mogli. Vprašamo se ali ni naš dober rezultat v določeni meri slika konjunktura in »bocma« na gradbenem tržišču, ali ga ne bi mogli še dvigniti, saj so nam znani bilančni podatki nekaterih uglednih konkurenčnih podjetij, ki so ustvarila še znatno večji dobiček kot mi (celotno seveda), ki so imela še boljše delitev dohodka na OD in sklade. Ali smo obračunali vsa izvršena dela, ali smo najsmotrnejše izkoristili naša osnovna sredstva, naš inventar in potrošni material, ali smo s sredstvi, ki smo jih vložili v gradnjo, dosegli optimalne rezultate. Ali nismo zapadli psihozi, da je več ali manj vsaka poslovna enota vodila svojo poslovno politiko glede tega, koliko izstavi situacij, kako odpiše material itd., itd. Ali ne bi bilo potrebno tudi v našem podjetju enkrat priti do tega, da bi politiko vodili iz enega mesta, njeno izvajanje pa porazdelili na vse naše poslovne enote?

Verjetno bomo tudi ob tej dilemi doživeli in ponovno potrdili staro resnico, da bomo začeli razmišljati in ukrepati šele takrat, ko nam bo voda že tekla v grlo, ko bodo problemi že veliko težje rešljivi, kakor pa so bili v konjunkturi in ob dobrih rezultatih. Ali ni za vse to že malo pozno?

● Nismo mar že marsikaj zamudili?

Zakaj se sprašujemo o tem, če nismo že marsikaj zamudili? Zato, ker lahko vidimo, kako se situacija lahko spremeni mimogrede in čez noč. Niso še minili 3—4 meseci, ko je bil naš ziro račun kar na lepi višini, ko naši osebni dohodki niso predstavljali problema in smo se trkali na prsi, da vse doše račune lahko plačamo najkasneje v 60 dneh, ko smo izvršili naše investicijske obveznosti, kot smo jih postavili v gospodarskem načrtu za leto 1970, in jih celo presegli. Kje pa smo danes, lahko razberemo iz predhodnih podatkov. Ali so prišli ukrepi stabilizacije nad nas tako nenadoma, da jih dojemamo šele sedaj, ko se zgrinjajo z vseh strani razne pesimistične vesti in temne napovedi?

Zakaj pišemo o tem, zakaj skušamo alarmirati vse naše delovne ljudi o položaju, v katerem smo? Zato, ker se zavedamo, da bo enoten tudi v kritičnem obdobju, da bo vsak izmed nas po svojih močeh prispeval k urejanju problemov in iskanju najboljših in najuspešnejših rešitev. Naši ukrepi za stabilizacijo ne morejo biti deklaracije z znanim motom: »Treba je,« ... temveč čisto konkretne rešitve in naloge. Prav tako pa ne pričakujemo pomoči od

Gradnja 29 metrskega hladilnega stolpa v Šostanju

Ob prazniku naših žena

Antifašistična fronta žena Jugoslavije je bila osnovana 6. decembra 1942 v Bosanskem Petrovcu, tedaj že na osvobojenem ozemlju. V juliju leta 1945 pa je bil že prvi povojni kongres žena v Beogradu.

Ta organizacija je predstavljala revolucionarno gibanje žena med narodnoosvobodilno vojno vseh narodov Jugoslavije, bila pa je tudi soustanoviteljica Mednarodne federacije žena v svetu.

Že leta 1934 so se rudarske žene v Trbovljah udeležile štrajka, leta 1935 so demonstrirale pred nemškim konzulatom v Zagrebu, v akciji za mir pa so zbrale nad 600.000 podpisov.

Med narodnoosvobodilno borbo so naše žene zbirale hrano, sanitetni material, obdelovale so opustošeno zemljo, bile so bolničarke in kurirke, skrbale pa so tudi za otroke, katerih starši so bili v partizanih.

Od leta 1941 do 1945 se je borilo v NOV 100.000 žena, padlo jih je 25.000, ranjenih je bilo 40.000, onesposobljenih za delo 3000 žena. V zaledju, ilegali in na osvobojenem ozemlju pa je sodelovalo okoli 2 milijona žena, ki so bile trdna opora naši partizanski vojski. Ponašamo se lahko tudi s podatkom, da je oficirski čin prejelo 2000 žena.

Danes pod tem imenom ta organizacija ne obstoja več, pač pa je organizirana zveza ženskih društev, ki rešuje vsa vprašanja in probleme naše sodobne in zaposlene žene.

V našem podjetju imamo 492 zaposlenih žena, od katerih sočeluje v organih upravljanja 56 predstavnic. Od teh je ena tovarišica celo predsednik delavskega sveta enote. To je dokaj boljši rezultat od prejšnjih let. Tako počasi pridobiva naša žena preste pot v organe upravljanja, kjer se dobro seznanja z delom in razvojem podjetja ter sodeluje pri pomembnih odločitvah, posebno še v današnjih časih, ko bo treba premišljeno trošiti sredstva v smislu dobrega gospodarjenja.

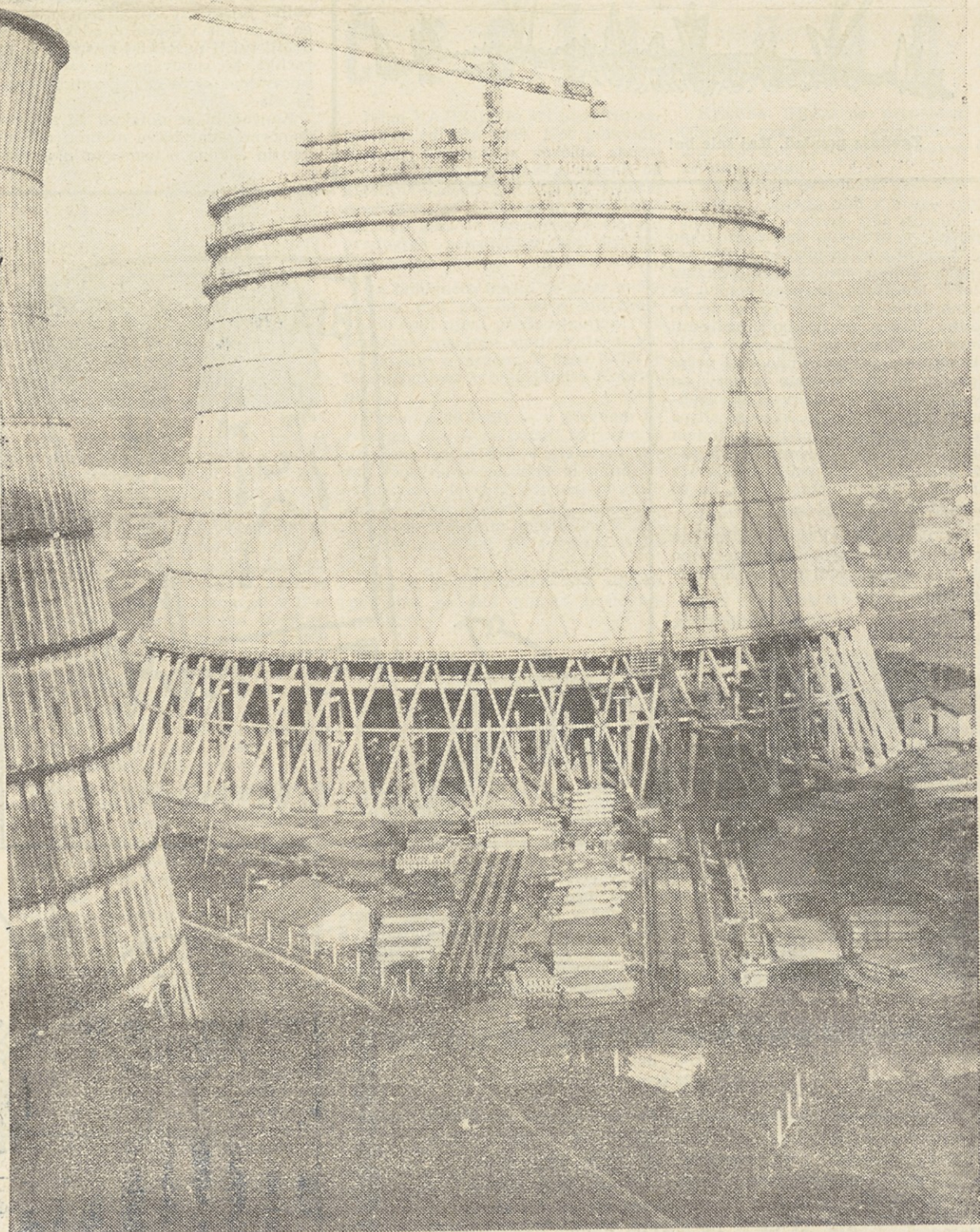
Prav bi bilo da se ob svetovnem prazniku žena spomnimo vseh tistih junakinj dela in borbe, ki so dale svoja življenja za svobodo in pravice, ki jih ima današnja mladina, vseh tistih žena, ki se še danes borijo za svoje ustavne pravice, posebej pa še čestitamo zaposlenim ženam v našem kolektivu ter jim želimo obilo zdravja in zadovoljstva v krogu svojih dragih in v krogu svojih prijateljev in sodelavcev.

Nuša

in hkrati neodgovornost, da situacij sploh ne položimo (primer: PE Celje in PE Zalog za januar), istočasno pa zahtevamo sredstva za izplačilo osebnih dohodkov. Polaganje situacij pa ne velja samo za objekte, kjer jih investitor plačuje, temveč tudi kjer gre za kreditiranje (kot je to pri stanovanjski gradnji), ker nam to omogoča v neki meri ugotavljati

skladnost položenih situacij z našimi stroški na objektih.

■ Ob pravočasno položenih situacijah, ki naj bodo odraz našega dela, pa ne smemo pozabiti drugega faktorja, in to so roki. Pravočasna dovršitev v pogodbeno določenem terminu nas obvaruje penalov, stroškov Nadaljevanje na 2. str.

Ne pričakujmo

in kritike, češ naši operativci niso sposobni. Mislimo, da moramo za dosego roka izrabiti vse možnosti od priprave dela do smotrne organizacije. Zagotoviti moramo potrebno število ljudi in tehničnega kadra. Zlasti to velja za tiste objekte, ki jih gradimo za trg, ker se tu žal prevečkrat meni, da so ti objekti v množici naših nalog le mašila, za katera ni važno, kdaj so gotova. Pri zavlačevanju pa nihče ne upošteva, da s tem nepotrebno dolgo vežemo sredstva, da moramo kredit, kolikor jeh eventualno dobimo, često vračati prej, kot je stavba gotova, da pri stalni inflaciji po naši krivdi s počasnostjo dvigamo stroške objekta in s tem seveda tudi cene, hkrati pa krepko zapravljamo sloves podjetja glede solidarnosti in promptnosti. Mislimo, da nam bo ravno ohranitev ugleda urejene firme v veliki meri pomagala pri aktivizaciji posla v obdobju stabilizacije, ki bo nesporno zavrila investicijsko dejavnost.

Visoke zaloge materiala

V iskanju notranjih rezerv ni odveč, če podvržemo analizi naše zaloge materiala. Določenih kritičnih materialov nimamo dovolj, še premalo. Res pa je tudi, da imamo mnogo stvari preveč, saj zaloge ob koncu leta kažejo na to, da se nam še vedno maščuje politika zalog po številnih večjih ali manjših skladiščih, da nabava ni dovolj koordinirana, da je na marsikateri poslovni enoti bolj »hobby« nabavnega referenta ali pa nezaupanje v določeno politiko nabave iz enega centra ali pa vsaj odločanja o tem, kaj je kupiti smotrno in kaj se lahko takoj in brez škode dobi od sosedov. Ta zavezanost vsake enote le v svoje sile povečuje zaloge, blokira sredstva, ki bi jih koristneje uporabili drugod, in s tem ustvarja še več težav, kot bi bilo treba. Nevzdržno je danes za-

Si lahko privoščimo tako bogat program novih nabav?

Ob ocenjevanju naših uspehov, ko vidimo, da so bolj na papirju, kot pa na žiro računu, se nehotе vsiljuje vprašanje naših lastnih investicij. Po gospodarskem načrtu, oziroma po predlogu odbora za investicije, smo po ugotovitvi sredstev (amortizacije in sklada za investicije) sestavili program potreb po novih strojih in objektih, ki bi nam omogočili večjo produktivnost, večjo konkurenčnost in še krajše roke za izvedbo prevzetih nalog. Sedaj pa stojimo naenkrat pred vprašanjem, od kod dobiti tista »prava sredstva«, to je likvidna sredstva, katerih črpanje ne bo ogrozilo plačevanja OD in tekočega plačevanja faktur.

Kako to doseči? Vsekakor so rešitve nakazane v predhodnih odstavkih, mislimo pa tudi, da bo v sedanjih situaciji potrebno ponovno preveriti, ali si moremo privoščiti tak, sorazmerno bogat program novih nabav, ali ne bi bilo treba tega vsaj delno reducirati in tako povečati naš sklad obratnih sredstev. Dilema je težka, je pa pred nami in se ji ne bomo mogli izogniti. Morda bo taka redukcija nabav opreme prispevala k smotrnejši izrabi parka, morda se bomo morali malo otresti želja, da je samo najboljši in najmodernejši stroj dovolj dober za nas.

So tolikšne naure upravičene?

Če govorimo o premišljeni uporabi delovnih priprav, pa ne moremo kar tako mimo naših delavcev, skratka kolektiva živih proizvajalcev našega podjetja. Nesporno moramo pri tem priznati veliko strokovno usposobljenost, delavoljnost in elan. Saj so bile ravno te lastnosti osnova za dosežene rezultate. Pri tem pa moramo objektivno priznati, da le ni vse zlato, kar se sveti, da so pokazatelji, ki govorijo o tem, da nismo morda povsod najbolj gospodarno delali. Ugotavljamo namreč,

vprašamo, kaj napraviti? Ali so lahko roki dosti težak argument za ta nered in nedisciplino, ali je mogoče fizično opravljati dnevno po 14–16 ur, in to delavci, delovodje, tehniki in inženirji? Ali so res same produktivne ure, ali ni nikogar, niti direktorja, ki bi lahko napravil red? Morda bo treba razmisliti o kazenskih sankcijah? Ali pa predlagati organom upravljanja črtanje nadurnega pribitka v celoti? Vse to moremo namreč, smatrati za vklapljanje v stabilizacijski program. Moramo pa pribiti še dve stvari: Divjanje z nadurami kviri medsebojne odnose, vpliva negativno na tiste čase, ko del ne bo več dovolj, mi pa bomo še vedno hoteli živeti, če tudi v ožjih okvirih.

Neopazno porajajoča se velika škoda

Ob teh razmišljanjih ne bi bilo napak, če bi se lotili tudi vprašanja naše organizacije v celoti. Ne mislimo pri tem postavljati na plano smotrnost poslovnih enot v sedanjem položaju. Smatramo lahko, da je to dano in ni nobenih razlogov za spreminjanje. So pa določene stvari, o katerih bi bilo treba vseeno razmisliti. Počasi, skoraj neopazno se namreč pojavljajo določene tendence, ki niso v skladu s politiko v podjetju. Konkretno mislimo na vedno na novo se porajajoče železo-krivske baze, na morje betonarn, druge ob drugi, na nabavljene določene mini-mehanizacije, na, skoraj bi rekel, načrtno formiranje 14 podjetij itd. Ta politika ne vodi k boljšim rezultatom, ampak jih hromi in zmanjšuje. Tega si pa v letošnjem letu in verjetno še nekaj let ne bomo mogli privoščiti.

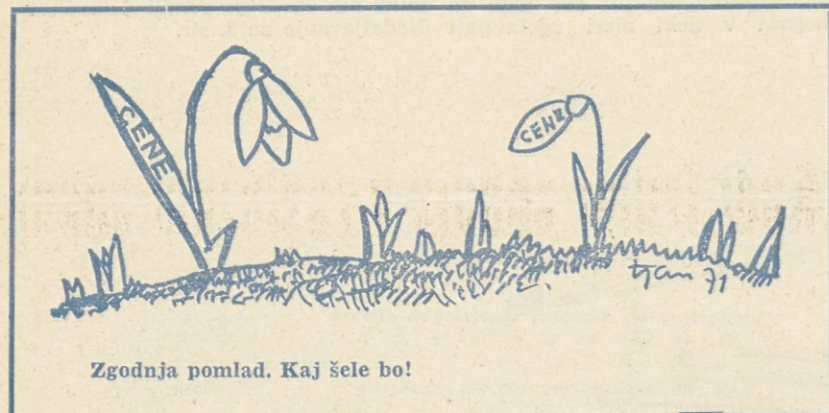
Pritiski na cene

Ne vemo, če smo obdelali vse tisto, kjer bi mogli sami prispevati k boljšim rezultatom našega dela. Prepričani pa smo, da veliko večino. In kako gledamo na življenje okrog nas, na regijo in okolje, v katerem živimo, ki se tudi po svoje uklaplja v novo tretjo reformo? Kaj lahko pričakujemo? Nesporno moramo računati na določene pritiske po poviševanju cen, kar se je že pokazalo in tudi uresničilo. Ne bomo navajali podrobnosti. Vemo le to, da bomo morali skrbno registrirati vsa povišanja in jih seveda v dokumentirani obliki predložiti investitorjem. Drugo je seveda vprašanje, od kod bodo dobili vsi ti naročniki sredstva še za razlike. Mi smatramo, da smo nanje upravičeni — za nas je tudi to »višja sila«.

Končno bi se dotaknil še sedanje določene zamrznitve osebnih dohodkov in zakona o usmerjanju dohod-

— O, Krpan! Samo, da si prišel!
— Ze, že! Toda v Levstikovi povesti sem prišel samo enkrat!

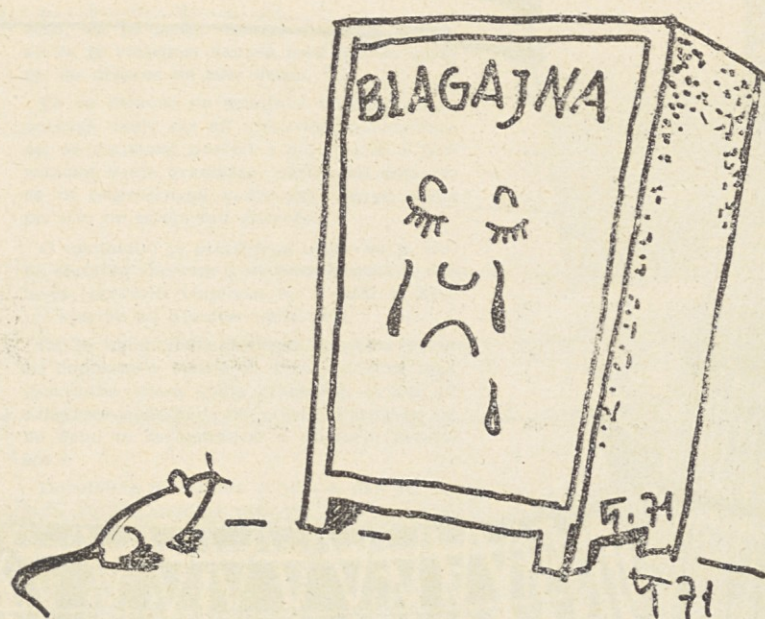

Zgodnja pomlad. Kaj šele bo!

htevat v podjetju, da se kupujejo novi cevni črpi in opažne plošče, saj vemo, koliko smo z nakupljenimi storili lani, letos pa prav gotovo ne bomo toliko, ker tudi nalog ne bo toliko. Treba se bo bolj podrediti smotrni distribuciji, ker bo večje obračanje sredstev dajalo tudi večje dobičke in uspehe. Zato je prav, da dosledno odklanjamo vse nepotrebne in odvečne apetite, ki se že ali pa se bodo pojavili v podjetju. S tem pa bomo dosegli tudi zmanjšanje zalog materiala, kjer pri primerjavi z drugimi podjetji ugotavljamo, da so naravnost visoke.

Vsi dosedanja ukrepi stabilizacije so odprli vrsto problemov, ne samo pri nas, ampak tudi pri naših investitorjih.

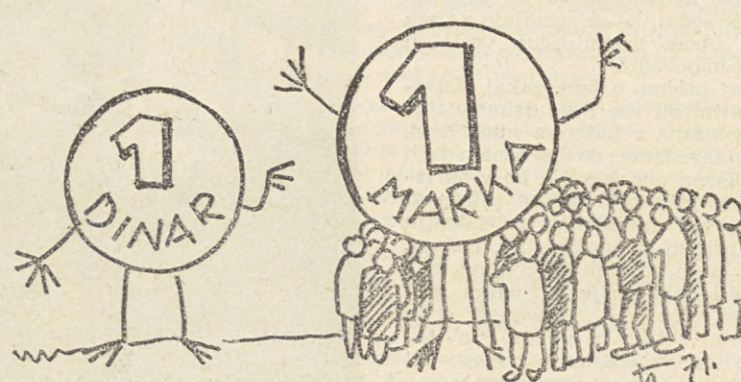
Kakor je človeško razumljivo, skušajo vsi po vrsti breme stabilizacije prenesti drugam. Tako se danes — nam skoraj nerazumljivo — pojavljajo vse bolj pogosto želje po kreditiranju gradenj. Oblik in načinov, zlasti pa sugestij, kako, je pri tem na kupe, vse so več ali manj legalne, imajo pa le to napako, da zahtevajo sredstva od izvajalca gradbenih del, ki jih prav tako nima dosti. Kot kaže, jih bo imel še manj. Zato ne moremo biti več kreditor, če hočemo reševati svojo kožo, če hočemo zagotoviti svoje osebne dohodke in skrbeti za naše nadaljnje opremljanje. Mislimo, da je neodgovorno od mnogih investitorjev, danes to od nas zahtevati, še bolj neodgovoren pa je pri tem pritisk direktorjev poslovnih enot, ki so pogosto žal bolj advokati investitorjev, kot pa soodgovorni za življenje delavcev lastnega podjetja. Prepričani smo, da je naloga nas vseh, da ohranimo finančno moč podjetja, precenimo s stališča celote tiste primere kreditiranja, ki bi bili dejansko neizbežni, predvsem tiste, ki bi reševali zaposlitev naših ljudi, ne pa nemoten potek ali celo ekspanzijo investiranja pri naših naročnikih.

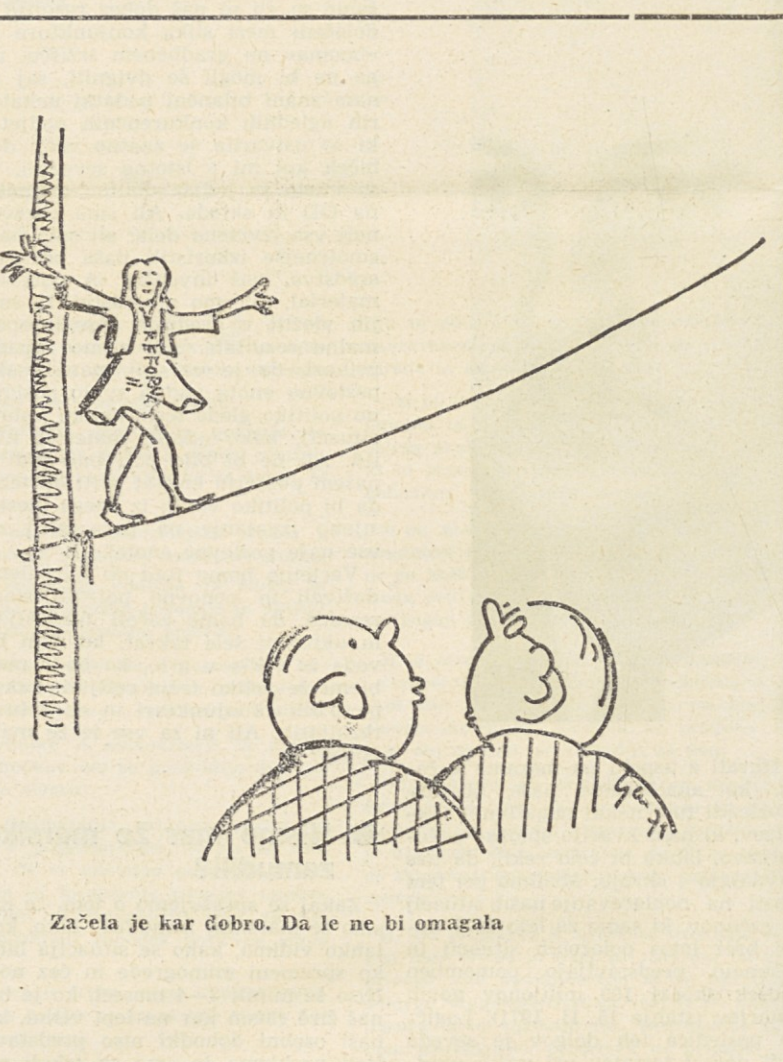
— Kaj se pa čmeriš, ko pa si bila lani še tako vesela?
— Lani že, ko sem bila polna. Zdaj pa...

šili v celoti skoraj 12 milijonov ur in od tega je bilo 3 milijone nadur, da smo v lanskem letu (1970) izvršili. Poprečno v Gradisu torej 25 %. S plačilom teh nadur s 30 % dodatkom smo dodatno plačali še 900.000 ur. Ali je to ekonomsko upravičeno? Za tiste, seveda, ki so jih zaračunali, sigurno. Kaj pa za podjetje?

Če ugotavljamo, da je dolga vrsta delavcev in uslužbencev registrirala mesečno nad 100 nadur, se moramo le vprašati, če je to mogoče. Ali je namreč mogoče ob takem dnevnem številu ur sploh še doseči efekt in rezultat? Če k temu ugotovimo še, da zakoni in predpisi sploh ne dovoljujejo takega števila nadur, saj so omejene le na izredne potrebe in primere, za katere pa nimamo nikoli niti naloga niti opravičila, se

— Veš, zakaj grede vsi za teboj?
— Ker si ženskega spola!

Začela je kar dobro. Da le ne bi omagala

ka. Verjetno nam bodo računi pokazali, da ne bomo mogli začasno izplačati vseh tistih osebnih dohodkov,

kot smo jih obračunali. Zato bo treba tako reducirana plačila (kolikor se bo to res zgodilo) smatrati za akontacijo na zaslužek. Zato je pri tem odveč poenostavljeno govorjenje v 95 % ali 90 % osebnih dohodkih, ker se to ne nanaša na startne osnove, ampak vse oblike zaslužka vključno z akordi, stalnostjo in dobički. Mislimo, da bi morali vsi člani našega kolektiva to vedeti.

Hugo Keržan

Gradisov vestnik

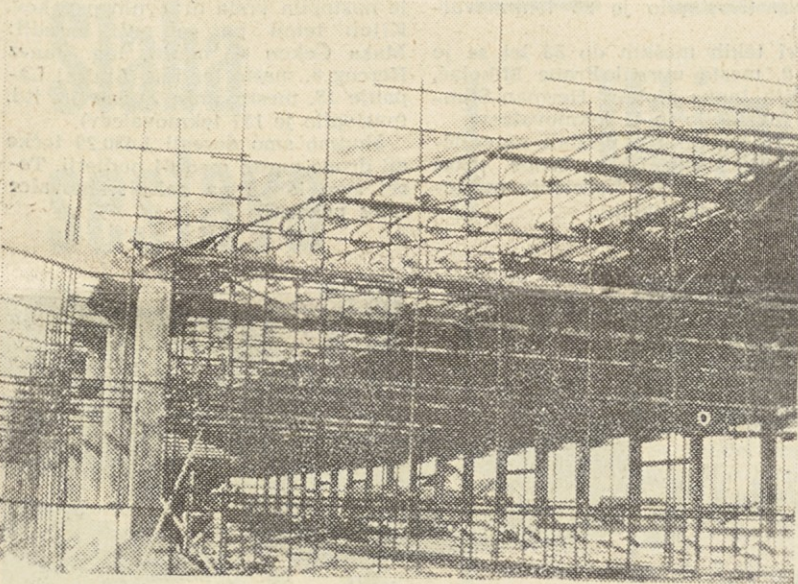
«Gradisov vestnik» izdaja delavski svet podjetja Gradis. Ureja ga uredniški odbor. Odgovorni urednik: Lojze Cepuš. Tiska tiskarna «Toneta Tomšiča» v Ljubljani — Izhaja mesečno.

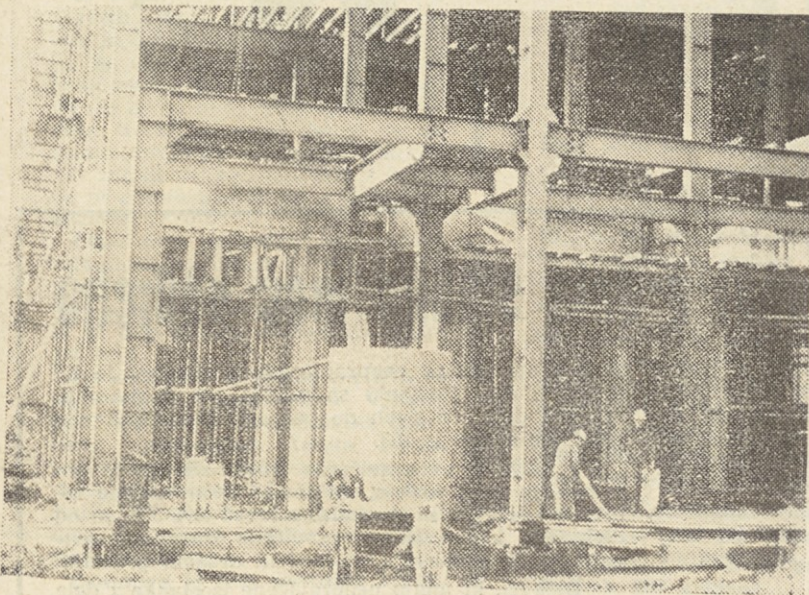
Naša najmlajša člana vajecca Anton Dobrovoljec in Martin Strahija

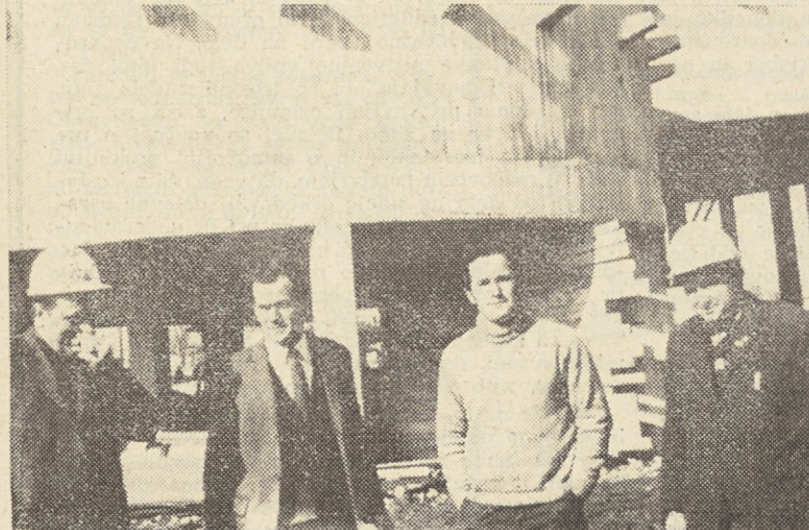
Zlatko Škratelj, skladiščnik, in tesar Emil Levenjak na gradbišču titan dioksida v Celju

Tovorno skladišče za ŽTP Maribor v Čretu pri Celju

Na glavnem objektu titan dioksida v Celju

Ing. Janez Hercog s svojimi ožjimi sodelavci

Uspeh Ravenčanov na celjskem območju

Poslovna enota Gradis Ravne na Koroškem je na celjskem območju prevzela vrsto objektov. Del teh objektov gradimo v kooperaciji z gradbenim podjetjem Ingrad iz Celja, kar je ponoven dokaz uspešnosti medsebojnega sodelovanja.

Gradbena dela na velikem objektu Titan dioksida so skoraj v zaključni fazi. To je pet velikih hal s 1200 m² tlorisne površine.

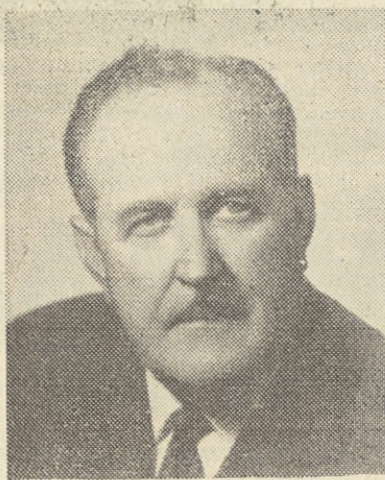
Trenutno se največ dela na skladišču ilimita. Objekt obsega (80 X 25) 2000 m² površine. Prevzeta pa je tudi gradnja velike dolinske pregrade v Zepini pri Sv. Ani za odpadni material. V pregrado bo potrebno vgraditi ca. 180.000 m³ nasipnega materiala v višini 20 metrov.

V tretji fazi so tudi dela na objektu tovarnega skladišča, ki ga gradimo za ŽTP Maribor, to je velika hala, ki bo služila za prevzem in odajo pošiljk strankam v Celju, del skladišča pa bo služil za tranzitni promet.

Osnovna konstrukcija skladiščne hale je betonski tričlenski lok z železno vezjo. Lok je montažen, prav tako tudi sekundarni nosilci — T prereza, medtem ko so stebri betonirani na kraju samem. Razpon lokov je 30 metrov. Ob hali so na obeh straneh vzdolžni hodniki s 3,5 m konzolami. Zaradi slabe nosilnosti tal je pod temelji gramozni tamponski sloj debeline 2 metrov.

Na gradbišču je zaposlenih 110 ljudi. Dela pa vodi mladi strokovnjak inž. Janez Hercog.

Jubilej inž. Dragovana Severja

Leto 1971 pomeni tudi za našega direktorja kadrovske socialne službe inž. Dragovana Severja veliko ločnico v življenju, saj je prav te dni obhajal 60-letnico rojstva.

Tako leži pred nami njegovih 60 življenjskih let in skoraj 40 let dela v gradbeništvu. Začel je leta 1934 pri cestnem skladu v Mariboru, kjer se je kot mlad študent ukvarjal s tirsiranjem cest in izdelavo načrtov. Oktobra 1938 se je zaposlil v zavodu za raziskavo materiala na Univerzi v Ljubljani in leta 1940 kot gradbeni tehnik v Kranju. Vmes je doživel in vmes je bila tudi vojna. Čeprav ni bil v prvih partizanskih vrstah, je vselej znal zvesto služiti svoji domovini.

Med gradisovci ga zasledimo že leta 1946, ko je na Mariborskem otoku prevzel mesto pomočnika šefa gradbišča. Podoba inž. Severja moramo uvrstiti med tiste gradisovce, ki so več kot polovico svojega dela preživeli na terenu v proizvodnji, med ljudmi. Zato je bil tudi vseskozi med delavci in sodelavci zelo priljubljen in znan kot pravičen sektorski vodja, šef in direktor.

Inž. Sever je vedno vedel, kaj pomeni izvrševati dolžnost in iti tja, kjer je potreba. Zato ni nič čudnega, če je prebrel skoraj vsa naša delovišča. Avtocesta, 3 leta Zenica, Celje in 2 leti izredno odgovornega dela v Črni gori nam je dokaz njegove zavesti in visoke strokovnosti. Spodbude in rezultati njegovega dela bodo še dolgo ostali vidni v našem gradbeništvu.

Zato mu ob njegovem visokem jubileju lahko samo še čestitamo in kličemo: »inž. Sever, še na mnoga zdrava leta!«

ČESTITAMO!

Jelka VAJEGIC je pri podjetju zaposlena od leta 1949. Kot polkvalificirana delavka je obredla skoraj vsa ljubljanska gradbišča, začeni od giganta »Litostroj«. Bila je večkrat razglašena za udarnico in nagrajena. Od leta 1969 je zaposlena v Obratu gradbenih polizdelkov kot čistilka, deloma pa pomaga v obratni menzi.

Na delovnem mestu je sicer zadovoljna, upa pa, da so z njo zadovoljni tudi njeni predpostavljeni. Od podjetja ima lepo stanovanje, v katerem živi z možem. V času NOB je bila zaposlena v bolnišnici v Koprivnici.

V svojih 25 letih — v glavnem fizičnega dela — se počuti izčrpano in utrujeno ter si želi v zasluženi pokoj. Upa, da se bo dolga 35-letna delovna doba le skrajšala, saj je gradbeni delavec izpostavljen vsem močnim vremenskim nepravilnostim in prikrašan za nekaj let svojega življenja.

Zeli si, da bi v bodoče bila zdrava, podjetju pa želi mnogo poslovnih uspehov!

Kristina DRAB je zaposlena na Obratu gradbenih polizdelkov od leta 1955 kot kvalificiran betonier ter skupinovodja.

Na svojem delovnem mestu je zadovoljna, seveda tudi v krogu svojih sodelavcev, čeravno ima občutek, da bi jo kdo sem in tja le podcenjeval kot žensko na takem delovnem mestu. Vendar Kristina tega ne dopusti, kar ima popolnoma prav!

Za svoje vestno in marljivo delo je bila odlikovana z medaljo dela.

V NOB sicer ni sodelovala, saj je bila še otrok, vendar so jo prav tako porabili za kurirka ali pa je prenašala hrano. Tako je koristno delala za našo partizansko vojsko.

V enoti, kjer je zaposlena, deluje tudi na področju samoupravljanja, je članica komisije za delovna razmerja.

Kljub temu, da ji je družina že odrasla, čuti, da ji delovne moči pomanjkuje, ker je vsa ta leta delala — za žensko — le težko delo. Zeli si le, da bi zdrava dočakala svoj zasluženi pokoj in v miru doživljala jesen svojega življenja.

OBVESTILO

Gradisova ambulanta v Ljubljani ima od 1. marca spremenjen delovni čas, in sicer posluje v:

ponedeljek od 13. do 19. ure,

torek od 13. do 19. ure,

sreda od 13. do 16. ure,

Vsako drugo soboto posluje od 7. do 13. ure.

četrtek od 10. do 16. ure

petek od 10. do 16. ure.

Zimskih športnih iger SIG 71 se je udeležil tudi predsednik sidikalnega odbora podjetja Viktor Pernat

Naši tekmovalci na startu

Takole je pridirjal na cilj Jernej Jeršan

V Kranjski gori smo srečali tudi Vladota Šanca in Jožeta Bertonclja, ki pa seveda tokrat nista tekmovala

Naše tekmovalke z najmlajšo tekmovalko Ljubo Tome

Takole pa so dirjali naši tekmovalci

IX. ZIMSKE ŠPORTNE IGRE GRADBINCEV SLOVENIJE

Naši tekmovalci nas niso razočarali

Na devetih zimskih športnih igrah Slovenije so naši smučarji kljub ostri konkurenci zasedli drugo mesto. Pokrovitelj letošnjih zimskih športnih iger je bilo industrijsko montažno podjetje IMP iz Ljubljane. Celotna organizacija tekmovanja je bila zelo uspešna.

Prvi dan tekmovanja so tekmovalci tekmovali v tekih. Ženske in moški nad 33 let so tekmovali na 2 km dolgi progi. Moški do 33 let pa na 4 km dolgi progi.

Drugi dan tekmovanja so startali v veleslalomu.

Od naših tekmovalcev se je najbolj odrezal Marjan Cizej, ki je v skupini moških nad 40 let zasedel prvo mesto. Pri ženskah v teku 2 km je najboljšo mesto zasedla Adi Volavšek (7. mesto od 21 nastopajočih).

Pri moških nad 33 let je bil najboljši Slavo Stanovnik (8. mesto, sledijo Jernej Jeršan in Tone Zaletelj. (Nastopilo je 25 tekmovalcev).

Pri tekih moških do 33 let se je na 8. mesto uvrstil Franc Mihelač, sledijo Janko Motaln, Herman Stančar (nastopilo je 41 tekmovalcev).

V veleslalomu je pristala na odličnem 29. mestu Ljuba Tome, takoj za njo pa Marija Podričnik (nastopilo je 60 tekmovalk).

Pri moških nad 40 let je v veleslalomu startalo 62 tekmovalcev. Poleg Cizeja so najboljša mesta zasedli Ivan Grabner ter Rupert Babič.

V veleslalomu moških od 33 let do 40 let je bil Tone Vidic na 6. mestu, Tone Zaletelj na 16. mestu (nastopilo je 84 tekmovalcev).

V veleslalomu pri moških do 33 let je nastopila vrsta državnih prvakov. Kljub temu pa so naši zasedli: Maks Čekon 6. mesto, ing. Janez Hercog 8. mesto ter ing. Andrej Lapanje 15. mesto, Jože Zupar 16. itd. (nastopilo je 117 tekmovalcev).

Skupno smo dosegli 1.430,29 točke ali drugo mesto med 64 podjetji. Torej smo lahko na naše tekmovalce letos ponosni.

Tudi ti nas niso razočarali

Neopravičeni izostanki z dela slabijo moč podjetja

Vsak mesec analiziramo proizvodnjo in njena nihanja, bolj malo pa vemo o nekaterih dejavnikih, ki lahko vplivajo pospešujoče ali zavirajoče na gibanje proizvodnje. Malo je znano o tem, kakšen delež imajo pri tem zamujanje na delo in izostanki z dela, ali tako imenovani absentizem. Izostanke z dela delimo na izostanke zaradi bolezni, izostanke, ki jih nadrejeni odobri, in neopravičene izostanke, ko delavec ne pride na delo in izostanka ne more opravičiti.

V naši raziskavi smo se omejili le na neopravičene izostanke delavcev po prvem v mesecu, to je v času, ko prejema delavec osebne dohodke in ko so izostanki najbolj pogosti. Kot čas opazovanja smo upoštevali mesece: september, oktober in november.

Podatke o neopravičenih izostankih z dela smo zbirali na enem izmed gradbišč v Ljubljani. Predvidevamo pa, da se to pojavlja na vseh gradbiščih in je v večji ali manjši meri povsod enako. To nam potrjuje, da je struktura delavcev po posameznih poslovnih enotah podobna. Ta podobnost je po kvalifikacijski sestavi, starosti, narodnosti in oddaljenosti od domačega kraja. Želeli smo ugotoviti vzroke neopravičenih izostankov delavcev in poučenost o predpisih iz delovnega razmerja glede neopravičenih izostankov iz dela.

Od 251 zaposlenih, na gradbišču v teh mesecih je imelo v tem obdobju neopravičene izostanke 32 delavcev ali 12,7% vseh zaposlenih; dva med njima po dvakrat. Večina so, to delavci, ki so se zaposlili pri podjetju v juniju, juliju, ter imajo pri podjetju kratek delovni staž. Razen štirih so vsi iz republike Bosne in Hercegovine. Šest delavcev je nekvalificiranih, drugi pa so polkvalificirani in kvalificirani.

Povprečna dolžina neopravičenih izostankov je 3,3 delovnih dni. Izostanki so seveda pri posameznih različno dolgi od dveh do pet dni. Skupno število izgubljenih dni je 103.

Podatki o neopravičenih izostankih po prvem v mesecu nam kažejo, da imajo neopravičene izostanke delavci, ki so oddaljeni več kot 500 km od domačega kraja. Na neopravičene izostanke vplivajo določeni dnevi v mesecu in državni prazniki.

Delavci, ki imajo neopravičene izostanke z dela po prvem v mesecu, navajajo kot vzrok oddaljenost od doma in želijo, da bi obiskali družino. Mnenja so, da se zaradi oddaljenosti in prometnih sredstev ne morejo pravočasno vrniti na delo. Na neopravičene izostanke nedvomno vpliva tudi letni čas, saj nekateri navajajo, da so izostali z dela zato, ker so doma pripravljali ozimnico, zlasti so pripravljali drva za zimo. Delavci so poučeni o neopravičenih izostankih in o samovoljni prekinitvi dela. V razgovorih poudarjajo, da vedo, da z izostanjem od dela ne smejo škodovati delovne organizacije. Neopravičene izostanke pri delu opravičujejo s tem, da delajo več kot je redni delovni čas. Planirajo tako, da delajo nadure. Seštevek rednih ur in nadur znaša pri posamezniku navadno več, kot je predpisano število delovnih ur na mesec. Tako so mnenja, da so zadostili predpisom - pominjajo tudi, da predstavljajo prevozni stroški do doma za njih veliko finančno obremenitev.

Glede na to, da so ti podatki enkratni, krajevno in časovno omejeni, veljajo le za določen čas, čeprav jih lahko z veliko verjetnostjo posplošujemo, pa nam nakazujejo probleme absentizma, do katerega bi morali zavzeti stališča in določene ukrepe.

Hedvika Virant

Stanovanje, standard, kultura človeka

Brez stanovanja ni standarda. Televizijska antena na strehi razpadajoče bajte je anahronizem, ki niti ni tako redek v našem času. Lasten avto, vikend in še kaj »gotovega« ter stanovanje od družbe je kombinacija, ki zagotavlja primeren standard — žal manjšini naših državljanov — v socializmu.

Stanovanje je najpomembnejša in najdražja dobrina, ki jo uživa človek v svojem kratkem življenju. Pojem najdražja dobrina pomeni za (pre)veliko število delovnih ljudi — nedosegljivo dobrino. Od tod izhaja naše stanovanjsko vprašanje, stiska bi lahko rekli.

V našem primeru razlikujemo tri oblike stanovanja: — družinska stanovanja, — samske domove in — provizorije na gradbiščih.

Družinska stanovanja
Problem družinskih stanovanj rešujemo z gradnjo stanovanj in s posojili posameznim graditeljem družinskih hiš.

Doslej smo zgradili za svoje delavce skoraj 500 stanovanj, od teh samo v zadnjih štirih letih 100. V bodoče bomo morali zgraditi vsako leto vsaj 30 stanovanj, če bomo hoteli reševati probleme (mladih) kadrov in delavcev z nizkimi zaslužki. Omenjeni delavci se namreč tudi s posojili težko lotijo gradnje lastne hiše.

Odbor za standard je zategadelj predlagal ustanovitev solidarnostnega sklada, iz katerega bomo črpali denar za gradnjo stanovanj in hiš za tiste delavce, ki zberejo največ točk po kriterijih pravilnika — ne glede na enoto, v kateri dela prosilec v času, ko je zaprosil za stanovanje ali posojilo.

Delavski svet podjetja je to pobudo osvojil s tem, da je sprejel izhodišča za gospodarski načrt za leto 1971, ki predvideva solidarnostni stanovanjski sklad v višini 1% od bruto osebnih dohodkov.

Na ta način moremo računati, da bomo najkasneje do leta 1975 rešili najbolj pereče stanovanjske primere v podjetju.

Poleg omenjenih 30 stanovanj letno, ki jih bo treba zgraditi — kot rečeno — predvsem za kadre in za delavce z nizkimi zaslužki (seve pa tudi za druge), bo po predvidevanjih programa razvoja podjetja možno rešiti letno še blizu 100 prošenj posameznih graditeljev hiš.

Za tak program bo potrebnih letno osem do deset milijonov dinarjev, kar je odvisno od velikosti in premilenosti stanovanj in vrste prosilcev za posojilo. S prispevkom (4%) za stanovanjsko izgradnjo bomo zbrali pet do šest milijonov. Manjkajoča sredstva bomo tako kot doslej pokrili predvsem z bančnimi posojili.

Ali je bolje graditi lastna stanovanja ali dajati prosiilec posojila? Odbor za standard meni, da se je treba prilagoditi možnostim in potrebam enot in podjetja pa tudi željam prosilcev, zato ne kaže umetno razmejevati obeh oblik. Tudi z ekonomskega vidika ima vsaka oblika svoje prednosti. Medtem ko s posojili rešimo trenutno več problemov, smo po drugi strani prav za ta posojila vračali banki denar na dolgo dobo. Pri gradnji stanovanj pa se letno vrača denar v obliki stanarin, ki bodo morale biti kmalu bolj ekonomične (beri: višje) kot doslej.

Glede odprdanja stanovanj podjetja posameznikom je odbor zavzel stališče, da to vprašanje miruje vse dotlej, dokler ga ne bo uredil republiški zakon.

Politika reševanja družinskih stanovanj je torej zastavljena. Za njeno uresničitev je poskrbel delavski svet podjetja, ko je sprejemal nove pogoje in višine posojil. O tem smo v gradisovem vestniku pisali v lanskim decembrski številki.

Samski domovi
Po podatkih imamo v podjetju 1750 ležišč v urejenih samskih domovih.

Najbolj kritičen je položaj v Ljubljani. Pred desetimi leti smo vodili v naše domove v Ljubljani razne delegacije in jim jih kazali kot primer urejenih domov. Medtem smo zgradili nove in boljše domove v drugih krajih, v Ljubljani pa je ostalo vse po starem, čeprav

je zdaj v Ljubljani nastavljenih precej več delavcev kot pred leti.

Poseben gradbeni odbor bo poskrbel, da bomo v Ljubljani zgradili vsako leto 100 ležišč, s čimer bi do leta 1975 zadovoljili vse potrebe. Prvi dom po tem programu se že gradi v Novih Jaršah.

Skupno število ležišč, ki jih bomo letno zgradili v podjetju, pa je 140.

Poleg tega bomo morali adaptirati nekatere obstoječe samske domove, ker morajo biti do leta 1975 vsi samski domovi urejeni po določilih samoupravnega sporazuma o minimalnih standardih.

Večji del denarja za samske domove bomo črpali iz skladov enot. Manjkajoči del sredstev pa bodo morale enote priskrbeti iz kreditov.

Po sklepu odbora za standard bomo letos poenotili višino stanarin v naših domovih, le-to pa uskladjili z višino terenskega dodatka po novem družbenem dogovoru.

Provizoriji na gradbiščih
Od 1490 ležišč, kolikor jih imamo v provizorijih, je 830 ležišč v primerno urejenih provizorijih, 220 ležišč je v zadostno, to je manj primerno urejenih provizorijih in kar 440 ležišč je v neurejenih provizorijih.

Provizoriji morajo biti izdelani točno po določilih samoupravnega sporazuma o minimalnih standardih. Vsaka organizacija novega gradbišča mora računati s tem tako glede stroškov kot glede potrebnega časa za postavitve provizorijev oziroma naselja. Provizoriji morajo biti postavljeni pred prihodom delavcev, ki začnejo z delom na investicijskem objektu.

Podobno, kot mora biti stroj tehnično pregledan pred začetkom obratovanja — soglasje mora dati tudi predstavnik službe varstva — bi morali tudi provizorije oziroma naselja tehnično pregledati in šele potem dovoliti nastanitev.

Morda se to marsikomu sliši nemogoče glede na čas, ki nas običajno preganja. Vendar iz prakse vemo, da delno urejen provizorij ostane največkrat tak do konca, največkrat ne glede na počutje delavcev in določila sporazuma!

Ne dopustimo, da bi imel stroj višjo ceno in večjo skrb kot človek — naš delavec — če smo ljudje. Sliši se patetično, pa vseeno — za kaj delamo?

S. U.
(se nadaljuje)

Slaba sestava članov ZK

Dne 4. februarja letošnjega leta je bila konferenca članov Zveze komunistov, zaposlenih na centrali in gradbenem vodstvu Ljubljane. Konferenci je prisostvovalo 21 članov, kot gost pa član četrtnega komiteja ZK in tajnik skupščine občine Ljubljana Center tov. Rudi Veselič.

Iz poročila bivšega sekretarja je razvidno, da se nekaj članov sestankov že dalj časa ni udeleževalo, kar pa je vsekakor opravičljivo zaradi oddaljenosti delovnega mesta v Portorožu in na avto cesti. Zaradi velikega števila odsotnih pa so se sestanki skrajšali na najnujnejše, da članov zaradi velike zadožitve z delom ne bi obremenjevali še z dodatnimi sestanki.

Člani so v preteklem letu sodelovali tudi na proslavi 50-letnice ZKJ, prav tako pa so bili tudi organizatorji konference članov ZK podjetja, ki je bila tudi v okviru 25-letnice podjetja.

Na sestankih v preteklem letu so razpravljali o pomembnih vprašanjih, kot npr. o samoupravnih dogovorih, spremembah statuta, razvojem programa, delitvenih odnosih, standardu delavcev in tekoči problematiki. Program lanskega leta je bil sicer v glavnem izveden, razen glede kadrovanja.

Zanimiva je tudi starostna struktura članov, in sicer: do 25 let — 1 član, od 30 do 40 let — 14 članov, od 40 do 50 let — 10 članov, od 50 do 60 let — 8 članov in nad 60 let — 1 član.

Poročilo je sledila razprava, v kateri so sodelovali skoraj vsi navzoči. Obravnavali so kadrovske zadeve glede premajhnega vstopa mladine v naše vrste, razgovarjali smo se o stabilizacijskih ukrepih, ki morajo nujno slediti, da bi dvignili vrednost dinarja, nadalje se je govorilo še o večji aktivnosti članov v delavskem samoupravljanju.

Po razpravi so bile volitve v sekretariat ZK. Od skupno predlaganih 8 članov je bilo izvoljenih 5 članov, in sicer: Jože Lorenčič, Maks Mlakar, Nuša Piškur, Janez Stranjšek in Alojz Turel.

Novoizvoljeni sekretariat bo moral v program dela za letošnje leto zajeti dokaj težavne naloge, če hočemo reformo dokončno spraviti v življenje, ne samo na papirju, ampak tudi v resnici.

Učimo se nemško

Wir lernen deutsch.

23. Lektion

Heute bilden wir den dritten Fall (tretji sklon na vprašanje komu ali čemu) auf die Frage »wem«.

Wem gehört der weisse Kragen? Er gehört meinem Vater. Die gestreifte Krawatte gehört mir. Der dunkle Filzhut gehört deinem Bruder. Er gehört ihm. Der helle Strohhut gehört deiner Schwester. Er gehört ihr. Der wasserdichte Regenmantel gehört dem Kinder-mädchen. Er gehört ihm. Gehören die Kinderkleider uns? Nein, sie gehören euch. Die Schuhe gehören den Jungen und Mädchen. Sie gehören ihnen. Herr Magdich, gehört Ihnen der zweireihige Winter-mantel? — Ja, er gehört mir.

Glagol »gehören« pripadati ima vedno tretji sklon! Wem gehört das? (komu to pripada ali čigavo je to?)

das gehört mir (meni)	das gehört uns (nam)
das gehört dir (tebi)	das gehört euch (vam)
das gehört ihm (njemu)	das gehört ihnen (njim)
das gehört ihr (njej)	das gehört ihnen (vam)
das gehört ihm (njemu)	

Glagol »Gefallen« dopadati, rad imeti ima tudi 3. sklon. Karl sagt: Die Sportschuhe gehören mir und gefallen dir (ti dopadajo, so ti všeč). Die Handschuhe gefallen dir auch! Das Hemd gehört dem Vater und gefällt ihm. Die Seidenstrümpfe gehören der Schwester und gefallen ihr. Die Schlafanzüge gehören uns und gefallen den Eltern. Die Kinderkleider gehören den Kindern und gefallen ihnen. Der Sportanzug gehört Ihnen (vam) und gefällt mir. Glagol »passen« pristojati, die richtige Grösse, Form und Farbe haben.

Die helle Bluse passt zu dem Rock. Der Rock ist dunkel. Die helle Bluse passt zu dem dunklen Rock. Der schmale Gürtel passt zu dem Kleid. Das Kleid ist sportlich. Der schmale Gürtel passt zu dem sportlichen Kleid. Der elegante Pelzmantel passt zu dem Jackenkleid. Das Jackenkleid ist aus Wolle. Der Pelzmantel passt zu dem Wollkleid. Der farbige Sommerschirm passt zu dem Sommerkleid. Das Sommerkleid ist aus Seide. Der farbige... passt zu...

Die elegante Handtasche passt zu dem Wintermantel. Der Wintermantel ist neu. Die elegante... past...

Die goldene Halskette passt zu dem Abendkleid. Das Abendkleid ist festlich. Die goldene... passt festlichen...

Die neue Hutform passt zu der Frisur. Die Frisur ist modisch. (wie die Mode). Die neue... passt zu... modischen...

Die neue Kappe passt zu den Haaren. Die Haare sind blond. Die neue... passt...

Die langen Handschuhe passen zu den Aermeln. Die Aermel sind kurz. Die langen... passen... kurzen...

Die seidenen Strümpfe passen zu den Schuhen. Die Schuhe sind elegant. Die seidenen... passen... eleganten...

Wir bilden zusammengesetzte Hauptwörter (sestavljeni samostalniki) Das Geschlecht solcher Hauptwörter richtet sich immer nach dem letzten Wort! Z. B. Der Herr — die Krawatte: die Herrekrawatte. Das Stroh (slama) — der Hut: Der Strohhut. Der Knabe — die Mütze: Die Knabenmütze. Der Winter — der Mantel: Der Wintermantel. Der Abend — das Kleid: Das Abendkleid. Die Kinder — das Kleid: Das Kinderkleid. Der Filz der Hut: der Filzhut. Die Kinder — das Mädchen: das Kindermädchen.

Die gestreifte Krawatte gehört mir. Gehört die die neue Sportmütze? Ja, sie gehört mir. Der dunkle Filzhut gehört deinem Bruder. Er gehört ihm. Noch einige Beispiele: Die Hängelampe, Das Bauunternehmen, Der Dachziegel, Die Haustür, Der Kleiderkasten usw. Ein Strassenbild (Fortsetzung)

Wem gehört die Eisenbahn? Sie gehört dem Staat. Wem gehört die Strassenbahn, die wir sehen? Sie gehört der Stadt. Es ist eine tädtische Strassenbahn. Die Autos, die vor dem Bahnhof parkieren, gehören einer Autogesellschaft. Der Bahnhof und die Post gehören dem

Staat. Die anderen Gebäude gehören der Stadtgemeinde. Auch die Geschäfte mit den grossen Schaufenstern gehören verschiedenen Besitzern.

Auf die Frage: Wem (komu ali čemu) folgt der dritte Fall: Der Freund — dem Freund. Die Freundin — der Freundin, das Kind — dem Kind, Der Tisch — dem Tisch, Die Blume — der Blume, Das Bild — dem Bild. Und in der Mehrzahl (v množini) für alle drei Geschlechter: den. Die Freunde den Freunden, die Freundinnen — den Freundinnen, die Kinder — den Kindern. Die dritte Kurzgeschichte: Der Bauer und der Teufel. Eine Geschichte von einem Bauer, der klüger war als der Teufel und von einem Schatz im Feld.

Ein Bauer hatte amf seinem Feld gearbeitet und wollte in der Dämmerung nach Hause gehen. Da erblickte er mitten auf seinem Feld einen Haufen, der rot wie Feuer leuchtete. Er ging neugierig näher und sah einen kleinen schwarzen Teufel. Der sass oben auf den feurigen Kohlen.

»Du sitzt wohl auf einem Schatz?« fragt der Bauer. »Jawohl,« antwortete der Teufel, »auf einem Schatz von mehr Gold und Silber, als du in deinem Leben gesehen hast.« — »Der Schatz liegt auf meinem Feld gehört darum mir,« sagte der Bauer. »Er soll dein sein,« antwortete der Teufel, »wenn du mir zwei Jahre lang die Hälfte von dem gibst, was auf dem Feld wächst. Geld habe ich genug, aber ich möchte die Früchte der Erde haben.« — »Ich will gern mit dir teilen,« sagte der Bauer. »Im Herbst nimmt einer von uns, was über der Erde wächst. Dem andern gehört dann alles, was unter der Erde liegt.« Der Teufel wählte den Teil über der Erde.

Der listige Bauer säte am nächsten Morgen Rüben auf sein Feld. Im Sommer wurden die Rüben in der Erde rund und dick. Im Herbst kam der Teufel und wollte seine Frucht holen. Er sah aber nichts, als die gelben Blätter, Der Bauer lachte und grub seine Rüben aus der Erde. »Einmal hast du den Vorteil gehabt,« sagte der Teufel, »aber das nächste Mal soll das nicht sein. Dein ist, was über der Erde wächst und mir gehört, was darunter ist.« — »Mir auch recht,« antwortete der Bauer. Als aber der Frühling kam, säte er Korn auf sein Feld. Die Frucht wurde reif und der Bauer schnitt das Korn bis zur Erde ab. Als der Teufel kam, war das Feld leer. Nur die Stoppeln waren noch dort. Da fuhr der Teufel ärgerlich in die Hölle hinein und kam nicht wieder.

»So ist es recht,« sagte der Bauer, ging hin und holte sich den Schatz.

Wörter — besede

die Stadt — mesto
städtisch — mestni
der Besitzer — lastnik
das Schaufenster — izložbeno okno
der Filz — klobučevina
das Stroh — slama
die Mütze — čepica
der Mantel — plašč
wasserdicht — nepremočen
zweireihig — dvovrsten
der Handschuh — rokavica
der Rock — krilo
der Pelz — kožuh
aus Wolle — iz volne
festlich — slavnosten
der Aermel — rokav
der Teufel — vrag, hudič
der Schatz — zaklad
die Dämmerung — mrak
der Haufen — kup
feurig — ognjen
die Rübe — repa
der Vorteil — prednost
die Stoppel — strnišče
die Hölle — pekel
gegen, ging gegangen — iti
teilen — deliti
wählen — izbrati
der Regenmantel — dežni plašč
sehen, sah, gesehen — videti
liegen, lag, gelegen — ležati

wachsen, wuchs, gewachsen — rasti
ich möchte haben — bi rad imet
teilen — deliti
nehmen, nahm, genommen — vzeti
über — nad, unter — pod
listig — zvit, prekanjen
säen — saditi
am nächsten Morgen — prihod-nje jutro
kommen, kam, gekommen — priti
graben, grub, gegraben — kopati
das nächste Mal — prihodnjič
mir auch recht — meni tudi prav
das Korn — žito
die Frucht — sad
schneiden, schnitt, geschnitten — rezati
abschneiden — odrezati
fahren, fuhr, gefahren — peljati
se
holen — iti po kaj in prinesiti
ärgerlich — nevoljen
wieder kommen — zopet priti
seiden — svilen
sitzen, sass, gesessen — sedeti
erblicken — zapaziti
mitten auf — vsredini na
leuchten — svetiti se
gestreift — progast
der Wintermantel — zimski plašč

Smo res preveč togi?

Ko smo se ing. Boltežarjem Hvastijo, direktorjem enote Gradis-nizke gradnje, pogovarjali o tem, kako čim hitreje nadoknaditi zamudo pri gradnji viadukta na »Ravbarkomandi«, je ing. Hvastija izrazil skrb, da bodo morda včasih tudi precej toge procedure zavirale ali vsaj zmanjšale učinkovitost raznih ukrepov in prizadevanj.

»Večkrat je treba v kritičnih situacijah ukrepati zelo hitro, prožno, elastično«, je pripovedoval ing. Hvastija. »Zelal bi si, da bi tudi na gradbišču pri »Ravbarkomandi« v kritičnih momentih bili čim bolj elastični, hitri in iznajdljivi. Ne vem, če nam bo to vedno uspelo.«

Direktor te naše enote je najbrž imel v mislih razne proceduralne postopke, ki se jim pač mnogokrat ne da izogniti. Morali bomo namreč bolj hitro in elastično poslovati, saj se ob številnih enotah, instancah in celotni organizacijski shemi večkrat ne moreš izogniti določenim proceduralnim procesom. Seveda pa takšne procedure niso vedno v prid hitrim, elastičnim ukrepom.

»Povedal bi samo primer iz gradbišča Žepče v BiH«, je razlagal ing. Hvastija. »Na tem gradbišču smo delali z lastnim elektroagregatom, ki pa se nam je nekega dne pokvaril. Kaj zdaj? Najbolj bi bilo takoj kupiti nov elektroagregat, ki bi ga lahko takoj dobili, veljal pa je okrog 5 milijonov starih dinarjev. Seveda pa je v tem primeru, če bi nov agregat kupili, šlo za investicije. To pa seveda ni tako enostavna zadeva. In tako smo morali pokvarjeni agregat poslati na Rijeko v popravilo v tovarno Torpedo.«

In rezultat?

Kot nam je povedal ing. Hvastija, je popravilo elektroagregata trajalo skoraj dva meseca. Razumljivo je tudi, da v teh dveh mesecih, ko so čakali na agregat, na gradbišču niso mogli delati s takšno intenziteto, kot bi sicer lahko, če bi imeli elektroagregat. Gradbišče sicer ni počivalo, toda pravega delovnega efekta le ni bilo. In tako smo se sicer izognili plačilu 5 milijonov starih dinarjev, kolikor bi veljal nov elektroagregat, zato pa je zaradi zmanjšane delovnega tempa na tem gradbišču nastala škoda (ali bolje rečeno slabši dohodek), ki vsaj dvakratno presega vrednost novega agregata. Drugače povedano: nismo dali 5 milijonov za nov elektroagregat, zato pa smo zlahka prenesli vsaj za 10 milijonov starih dinarjev slabši finančni efekt na gradbišču, ki je bil posledica okvare elektroagregata.

V pogovoru je ing. Hvastija tudi omenil, da prihaja na gradbišče pri Ravbarkomandi železna armatura iz centralne železokrivnice večkrat pomanjkljivo pripravljena, tako da se morajo delavci na terenu precej truditi, da odpravijo takšne ali drugačne pomanjkljivosti.

Torej več pomoči in medsebojnega sodelovanja!

Zena: »Koliko rib si včeraj ujel, dragi.«

Mož: »Pet postrvi.«

Zena: »Potem so naju ogoljufali. Dobila sem namreč račun za sedem rib.«

»Veste,« mi je zadnjič pripovedoval šofer Jože. »Moj sin, ki mu je šele štiri leta, že zna povedati svoje ime naprej in nazaj.«

»Kako mu pa je ime?« sem ga vprašal.

»Oto,« mi je odgovoril Jože.

»Kaj še niste vedeli, da sem ves nor na črnolasko?«

»Da ste nor sem vedel, tisto o črnolaskah pa mi je novo.«

V prvem planu - ,raubarkomanda'

Največjemu viaduktu na avtocesti Vrhnika—Postojna bo treba posvetiti vso pozornost celotnega našega podetja, da bi čimprej ujeli zamudo, ki je nastala na objektu — Na gradbišču pravijo, da je zamude za približno mesec dni

Ko smo lani jeseni obiskali našo najmlajšo delovno enoto — Gradis-nizke gradnje, ki je med drugim prevzela na avto cesti Vrhnika—Postojna gradnjo največjega viadukta pri »Ravbarkomandi«, smo našli gradbišče šele v pripravljalnih delih. No, to je bilo lansko jesen, in takrat si nihče še ni delal posebnih skrbi, saj je pač vsakdo živel pod vtisom, da je rok, ko mora cesta biti v celoti predana investitorju (do oktobra 1972), še zelo zelo oddaljen. Vrh tega so nam takrat na gradbišču vsi zatrjevali, da na »Ravbarkomandi« ne bo nobenih zamud in da bo ta, za naše razmere kar orjaški objekt, dograjen v roku.

V prvih dneh februarja smo spet prišli na to gradbišče, da bi videli, koliko je od lanske jeseni napredovala gradnja. Morda smo prišli na gradbišče s prevelikimi zahtevami, morda smo bili preveč pod vtisom, da je bila lanska jesen več kot naklonjena gradbincem, saj se je lani lepo vreme zavleklo skoraj prav do noveletnih praznikov, tako so na mnogih gradbiščih lahko spričo ugodnih temperatur (za drugo polovico decembra) in spričo odsotnosti snežne odeje še okrog 18. decembra betonirali? Vsekakor drži — vsaj za laične oči — da na tem objektu »še ni ničesar videti«. V pogovoru na gradbišču smo pozneje zvedeli, da je celoten viadukt pri »Ravbarkomandi« v glavnem še »v zemlji«, tako da za nekatere oporne stebre še kopljejo jame, nekaterih jam sploh še niso začeli kopati, nekaj stebrov pa je na tem, da bodo začeli s prvimi betonskimi deli.

Vsekakor ni več nikakršna skrivnost, da je na tem velikem viaduktu nastala zamuda. Na gradbišču menijo, da je zamude za približno mesec dni, čeprav se nekateri strokovnjaki investitorja (Cestni sklad SRS) s tem nikakor ne strinjajo in pravijo, da je zamuda na »Ravbarkomandi« že precej večja. Seveda bi bilo odveč razpravljati, ali je zamude res samo mesec dni, ali pa jo je morda že dva meseca ali celo več. Pomembno je le to, da na viaduktu zamujamo, naj-

brž pa ob tem ni treba posebej poudarjati, kaj vse pomeni ta objekt za naše podjetje. Konec koncev — viadukt pri »Ravbarkomandi« ni kakršna koli neznatna hišica, garaža ali majhno skladišče, marveč skoraj 600 m dolg viadukt, ki bo trikrat širši in dvakrat daljši od Peračice na gorenjski cesti, veljal pa bo dobrih 35 milijonov novih dinarjev. Skratka, gre za izredno pomemben in zahteven objekt, to pa tudi pomeni, da gre za prestižno gradnjo, na kateri si Gradis prav gotovo ne more privoščiti najmanjšega spodrsljaja.

Seveda bi lahko precej na široko pisali o nekaterih objektivnih oko-

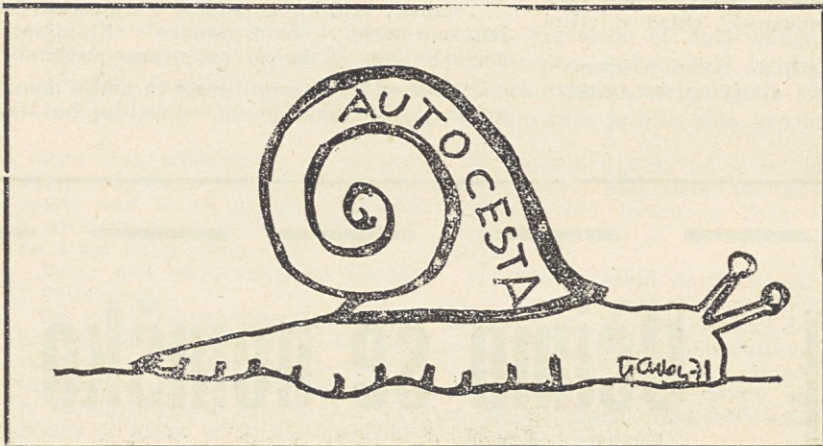
liščinah, ki to zamudo v večji ali manjši meri tudi opravičujejo. Vemo, da ni bila ravno precizno raziskana geološka struktura tal, vemo tudi, da še jeseni, ko so na cesti Vrhnika—Postojna že marsikje lahko krepko zastavili, za ta objekt še ni bilo popolnega glavnega projekta. Toda vsa opravičila nam najbrž ne bi dosti zalegla, kajti, za vse to in še marsikaj drugega smo vsaj v glavnem vedeli že prej, ko smo delo prevzeli. Z drugimi besedami: smo pač sami ugriznili v nekoliko kislo jabolko, zdaj pa se ne smemo prav dosti kisati, marveč je treba z delom in sposobnostjo, ki je v našem podjetju ni malo, z našimi bogatimi izkušnjami in iznajdljivostjo, ta precej trdi oreh čim bolj preudarno streti.

Na gradbišču, ki smo ga obiskali v prvi polovici februarja, smo izvedeli, da je januarja gradbišče v glavnem počivalo. To je povsem razumljivo, saj je bilo januarja na tem gradbišču zelo mrzlo, vrh tega pa je povsod naokoli ležala skoraj pol metra debela snežna odeja. Zato so delavci zvečine odšli na zimske dopuste, pretežno na svoje domove v

Pomurje, Medjimurje in druge kraje. Toda že prve dni februarja je mrzav precej popustil, sneg je pod dežjem skopnel in le na senčratih pobočjih se je še obdržala nekaj centimetrov debela plast snega. Skratka, tako kot nam je bila naklonjena lanska jesen, tako nam je naklonjena (vsaj tako kaže in upajmo, da ne bo več neprijetnih presenečenj) tudi letošnja zima, ki se kar hitro spreminja v pomlad.

Ze prve dni februarja so na gradbišče prihajali delavci iz raznih krajev in na dan našega obiska jih je bilo pri »Ravbarkomandi« že okrog 130. Zdaj vsi pospešeno vežejo armaturo za stebre in hkrati pripravljajo opaže. Pripravljeni so štirje montažni opaži, saj bo dela na stebri (menda jih je več kot 30) več kot dovolj. Na gradbišču računajo, da bo treba že v marcu število zaposlenih na tem objektu približno podvojiti, tako da bo na viaduktu pri »Ravbarkomandi« (in seveda še na mostu čez Ljubljano pri Vrhniki) zaposlenih okrog 260 delavcev. Računajo tudi, da bodo do konca marca vse tako pripravili, da bo gradbišče lahko zaživel s polnim tempom.

Skratka, gradbena sezona je že pred durmi ali pa se je že začela. To pomeni, da smo že startali v pomembno in odločilno bitko, v kateri ne smemo ničesar tvegati in tudi ne smemo niti pomisliti na poraz. Menda nihče ne dvomi o tem, da je viaduktu pri »Ravbarkomandi« treba posvetiti največjo pozornost in ga dati, kot pravimo, v prvi plan. Kot že rečeno, je ta orjaški objekt za nas tudi močno prestižnega pomena in brzokone danes ni mogoče niti predvideti vseh posledic, tako materialnih kot moralnih oziroma prestižnih, če bi na tem objektu prišlo do takšne zamude, da ne bi mogli ceste Vrhnika—Postojna predati investitorju v dogovorjenem roku.

Nisem ne pesimist, ne optimist

Kaj pravi o gradnji viadukta pri »ravbarkomandi« inž. Boltežar Hvastija, direktor enote Nizke gradnje

Na gradbišču pri »Ravbarkomandi«, kjer naša enota Gradis-nizke gradnje gradi velik, skoraj 600 m dolg viadukt, smo dobili tudi direktorja enote, inž. Boltežarja Hvastijo. Sprva ni bil nič kaj posebno navdušen za pogovor. »Ali se ne bi mogli pogovarjati recimo jutri?« se je hotel izmazati. »Veste, nisem se za tak razgovor prav nič pripravil. In tudi sploh nisem posebno navdušen za intervjuje in izjave,« je še dodal. No, pozneje se je le dal omehčati in pogovor se je potem zavlekel kar na debelo uro.

»Kako je prišlo do zamude na viaduktu?«

»Najbrž mi ni treba na dolgo in široko razlagati, da gre za zelo zahteven objekt. Že lokacija tega objekta, ki kar dvakrat križa sedanjo cesto Ljubljana—Postojna in prav tako dvakrat železniško progo, je vse prej kot zavirljiva. Bližina železniške proge in obstoječe ceste nam otežkoča mnoga manevriranja, ki bi bila sicer na čistem, odprtem terenu normalna. Zato nastopajo težave pri miniranju in tudi pri drugih delih.

Druga zadeva, ki je tudi že več ali manj znana, je splet objektivnih okoliščin, ki nam niso v prid. Najmed drugim samo povem, da še jeseni nismo imeli na gradbišču glavnega projekta, tudi geološka struktura tal ni bila ustrezno raziskana. Nekateri posnetki so bili napačni, tako smo na primer z enim izmed stebrov prišli točno na železniško progo. Seveda smo morali v načrtih te napake popraviti. Celo po zakoličbi smo morali narediti več korektur, menda je bilo treba popraviti kar štiri stebre. Vse to in še marsikaj je po svoje botrovalo zamudi, ki jo cenimo približno na mesec dni.«

»No, pa pustimo zamudo, povejte raje, kako gledate v prihodnost? Ali upate, da bo zamudo mogoče hitro nadoknaditi?«

»Po pravici povedano — nisem niti pesimist, niti optimist. Predvsem me skrbiyo ljudje! Ne vem, kako bo s kvalificiranimi delavci, s tesarji in zidarji, pa tudi z delovodji in drugimi?«

»Kako? Ali menite, da bo primanjkovalo ljudi?«

»Mogoče bo ljudi dovolj, toda ni vseeno, kakšni ljudje so na tako zahtevnem objektu. Veliko je odvisno, kot vemo, če je na objektu dober delovodja. Vsi pa dobro vemo, da je še vedno za naše delavce velika vaba — Nemčija. Dares v Nemčiji dober delavec zasluži precej več kot doma in tudi delo dobi, če hoče, kar hitro.

Na našem gradbišču imamo sicer dobre ljudi, toda vsaj po tihem marsikdo škili vsaj z enim očesom v Nemčijo. In če že vsak ne škili v Nemčijo, pa marsikomu brzokone misli uhajajo drugam, na druga gradbišča. Tu na gradbišču »Ravbarkomandi« trenutno še niso ljudje dosegli takšnih osebnih dohodkov, kakršne imajo v nekaterih drugih enotah, na primer v Mariboru. Ljudje pa so vedno taki, da se primerjajo s tistimi, ki so pri osebnih dohodkih višji. No, in tu se začno težave z ljudmi. Ta že misli, kako bi šel stran, blizu doma, kjer si recimo zida hišo. Za dobrega delovodjo ali tesarja zaposlitev danes ni problem, vsak ga bo rad vzel, pa naj bo gradbeno ali komunalno podjetje, na koncu pa še ostane Nemčija. Skratka, zaposlitvena konjunktura je v gradbeni stroki visoka in če ljudi ne nagradiš dovolj dobro, si lahko hitro ob najbolj sposobne kadre.«

»Ali mislite, da bo poleg ljudi še kaj problematično?«

»Torej, dobri, sposobni, kvalificirani delavci so po mojem mnenju najpomembnejša postavka v vseh na-

ših naporih, ko bomo lovili zamudo. Seveda bodo tudi druge težave, kot je na primer znano pomanjkanje železa in cementa. Upam pa, da bo to gradbišče prioriteto, tako da teh problemov ne bomo občutili.

Seveda pa bo treba zagotoviti še marsikaj, da bomo lahko uspešno lovili zamudo. Predvsem mislim tu na nekatero opremo in razne stroje. Zelo pomembna bo tu vibratorska oprema, že zdaj občutimo pomanjkanje varilnih naprav, ker imamo tu en sam varilni aparat, bi jih pa potrebovali po mojem mnenju vsaj tri. Zelo pomembna bo tudi napejalna oprema, ki je, kot sem obveščen, že naročena. Nadvse je tudi važno, da bomo imeli dovolj montažnih konstrukcij. To bo še zlasti pomembno zato, ker »Gradis«, kot vemo, prav v tem času gradi oziroma bo gradil kar štiri večje mostove — na cesti Vrhnika—Postojna čez Ljubljano pri Vrhniki, pri Brežicah, pri Dravogradu in v Čapljinah prek reke Neretve. Torej, mislim, da so dobri delavci najpomembnejši, prav tako pa ne sme priti do zastojev zaradi pomanjkanja nekatere opreme in strojev.«

»Kaj pa druga ali tretja izmena? Ali ne bi mogli s tem reševati zamude?«

»Dvomi, če bi si lahko kaj pomagali z drugo ali celo tretjo izmeno. Mogoče bi druga izmena prišla v poštev samo za nekatera dela v konicah ali v kritičnih fazah. Sicer pa mislim, da bi morali vse kapacitete — tudi v delovnih napravah — nekako podvojiti, če bi uvedli na cellem gradbišču popolno drugo izmeno. Vrh tega pa ne vem, kje bi dobili toliko ljudi, da bi lahko delali v dveh kompletnih izmenah.«

»Kako bo potem delalo to gradbišče?«

»Kot sem že omenil, bo tu treba zaposliti okrog 260 ljudi, seveda pretežno dobre, izurjene in predane delavce. Računam, da bomo delali vsak

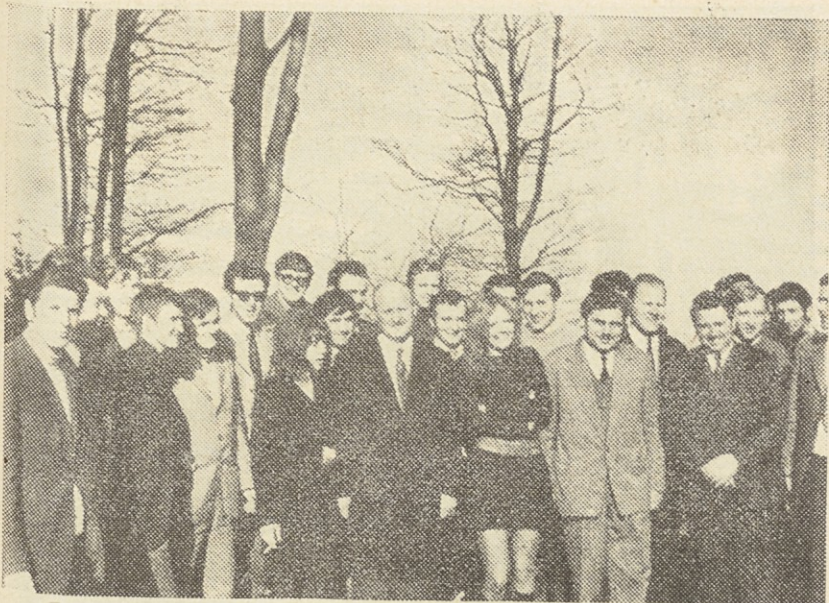
dan 10 do 11 ur, kolikor nam bo dopuščalo vreme. Vsaj dve soboti v mesecu bo treba delati, dve pa bosta morali biti prosti. Ljudem bo nujno treba omogočiti, da bodo lahko šli vsaj dvakrat na mesec domov, k družinam. To bo sicer spet svojstven problem, saj tisti, ki bo v petek opoldne odpotoval domov, prav gotovo ne bo prišel spet na gradbišče prej kot v ponedeljek popoldne. Toda s tem se moramo sprijazniti, če hočemo ljudi obdržati. To, da bodo šli vsaj dvakrat mesečno na obisk domov, jim bo treba omogočiti.«

»In koliko bo treba delati, da bo zamuda ujeta?«

»Gradbišče ima za letos v planu 9 mesecev dela. To seveda ni 270 delovnih dni, ker 9 mesecev ne more enostavno pomnožiti s 30, marveč le okrog 220 do 225 delovnih dni. Mislim pa, da bo tudi 220 delovnih dni dovolj, da nadoknadimo zamujeno. Pogoj pa je seveda, da ne bo nikakršnih hujših pretresov in problemov pri ljudeh, prav tako pa računam na vse tisto, o čemer sem tudi že govoril — na prioriteto pri vseh vrstah materiala, na zadovoljive kapacitete v opremljenosti strojih. Če bo vse to usklajeno, če bo vse naše delo teklo brez trzavic in nepotrebnih problemov, potem mislim, da tudi tisti mesec ali morda več, kolikor je na viaduktu zamude, ne bo problematičen.«

»Kaj pa — za konec — vreme? Ali s tem faktorjem ne računate?«

»Vsekakor je tudi vreme zelo pomemben faktor, vendar ne tako pomemben kot so ljudje, kadri, oprema, stroji in drugo. No, upam, da nam bo poleti in jeseni vreme tako naklonjeno, kot nam je bilo lansko jesen. Poleti si ne želimo preveč dežja, vsaj toliko ne, da bi nas občutno motil in oviral pri betoniranju in pri komprimiranju nosilnih slojev na trasi avto ceste. Vse kaže, da se zima že počasi poslavlja, morda pa nam bo naklonjeno tudi poletje in še jesen.«

S seminarja na Pohorju

V mesecu januarju in februarju so obiskovali razne tečaje naslednji člani kolektiva:

Tečaj za PK delavce v primarni predelavi lesa

Herman Stancar, Drago Cimbajević, Vukoslav Kostić, Franc Trobec, Janez Cof, Rajko Mrak, Slobodan Đorđević, Ahmed Harbaš, Franc Cotar, Anton Dolenc, Martin Primožič, Martin Kržišnik, Marjan Jenko, Zoran Pešič.

Dvoletna šola za strojnike težke mehanizacije

Ferdinand Ambrož, Anton Košmerelj, Andrej Podbevšek, Stjepan Kardoš, Boris Golob, Jože Jamnik, Avgust Alauf, Miro Mivšek, Franc Štibelj, Drago Sorotar, Slobodan Dragić, Peter Kepić, Stanko Tacer, Rudi Vehar, Zdravko Šprohar, Janez Drašler.

Tečaj za reševalce z vođe

Martin Bizjak, Ilija Zeba, Franc Možič, Ivan Bobičanec, Franjo Rugani, Hasib Turković, Jože Petek, Jože Cizerl, Smajo Ramulić, Lazar Smirah, Nedeljko Kukić.

Tečaj za varilce

Edo Pongrac, Izet Ribo, Mladen Vasiljević, Cvijetin Božić.

Tečaj za PK strojnike lahke mehanizacije

Jože Kuserbanj, Mijat Kljajić, Mića Lukić.

Tečaj za KV tesarje

Seifo Hasanagić, Ibrahim Đafić, Stjepan Hrzić, Anton Horvat, Alija Hodžić, Kasim Hodžić, Jože Debenc, Slavko Ereiz, Branko Pilipović, Nikola Pilipović, Tomislav Ponjavić, Bećir Husinbašić, Stefan Benković, Franc Vršić, Milan Zrnić, Franc Knežić, Ramiz Nurikić, Slobodan Čulić, Josip Tušek, Pavlo Pazić, Đuro Pavlek, Drago Jejinić, Latif Alić, Miroslav Šunković, Luka Đapić.

Tečaj za pomožne delovodje — skupinevodje

Ivan Brico, Meho Čelebić, Stanko Demšar, Franc Deutsch, Anton Gužvina, Matija Habjan, Ivan Janušić, Janez Jamnik, Ludvik Kovač, Jože Kosi, Vinko Klemenčić, Mile Lacmanović, Franc Murseč, Otto Partek, Pavle Polgar, Danilo Paunović, Valent Petrić, Martin Plohl, Ignac Pokerečnik, Anton Slolamun, Janez Seneković, Jože Novak, Franc Škodnik, Ivan Staba, Jože Špoljarić, Stefan Tomašić, Janez Trafela, Branko Vešligaj, Stefan Vidović.

Tečaj za strojnike težke mehanizacije

Nedeljko Bijelić, Drago Kastelic, Vid Predojević, Franjo Blagus, Hase Šarčević, Konrad Ploj.

Tečaj za PK železokrivce

Osman Babić, Saba Mulahusinović, Mehmed Delić, Ramiz Mujić.

Tečaj za upravljače z vrtljivimi stolpnimi žerjavi

Stefan Gudlin, Ivan Magić, Franc Hajdinjak.

Tečaj za KV zidarje

Mile Zoričić, Franc Polanec, Jussein Kovačević, Mehmed Alagić, Asim Kostorević, Agan Mahić, Jože Vesenjak, Stefan Kovač, Franjo Krznar, Vlado Miko, Franc Kostanjšek, Vinko Valentin, Martin Glušić, Vlado Čus, Muhamed Islamović, Rasim Dizdarić, Muharem Kudić, Blaž Lipič, Vlado Kotnik, Salko Rujanac, Aloja Mininamić.

Poleg tega je center za izobraževanje organiziral še tridnevni seminar za tehnični strokovni kader za poslovno enoto nizke gradnje Maribor in tridnevni seminar za tehnično strokovni kader na Pohorju. Skupno

se je teh seminarjev udeležilo 250 naših strokovnjakov.

Organiziran je bil tudi seminar za skladiščnike (60 kandidatov), tečaj za prvo pomoč (60 kandidatov) ter tečaje za kvalificirane zidarje in tesarje v Celju, za polkvalificirane na Jesenicah, Mariboru, Celju in Ravnah na Koroškem.

V Bosni pa izobražujemo v Dobruju, Zenici, Gračanici, Sarajevu, Tuzli, Zavidovičih, v dogovoru smo tudi z drugimi zavodi za zaposlovanje.

Seminarji in tečaji

Udeleženci dvodnevnega seminarja za strokovnjake iz naše nove enote Nizke gradnje so si med drugim ogledali tudi OGP in lesni obrat v Škofji Loki — Na sliki je del udeležencev v OGP

S seminarja v Ljubljani

O, ti presneti osebni dohodki — S seminarjem za tehnični strokovni kader na Pohorju

Pogovor na Pohorju — »O ta presneti nahod«, je dejal ing Lah

Del tečajnikov skladiščnikov, ki odgovarjajo za milijone

Leto 1970 - uspešno

Fakturirana realizacija je bila za 67 odstotkov večja kot predlanskim

Zaključni račun za leto 1970 je delavski svet podjetja sprejel. Znani so torej podatki o obsegu in uspehu poslovanja podjetja, ki izhajajo iz fakturirane realizacije. V celotni dohodek, kakršnega je obravnaval in potrdil DSP, pa ni vključena celotna interna realizacija. To pomeni, da je izločena skoraj celotna dejavnost strojno-prometnega obrata, centralne železokrivnice in pomemben del proizvodnje drugih obratov.

Zato lahko služi za ugotavljanje dejanskega obsega poslovanja, kakor tudi za ugotavljanje kazalcev uspešnosti poslovanja le vrednost proizvodnje, v katero štejemo vse proizvode in opravljeno delo, ne glede na to, ali smo ga zaračunali domačim enotam ali zunanjim naročnikom.

Podatke in kazalce uspešnosti po principu vrednosti proizvodnje bo obravnaval odbor za načrtovanje in notranjo delitev dohodka. Hkrati s podatki bo tedaj obravnaval tudi

analizo poslovanja podjetja in enot — in še posebej analizo osebnih dohodkov.

Pripombe in predloge odbora bo obravnaval delavski svet podjetja, s čemer bo končana razprava o poslovanju podjetja za leto 1970.

Kako smo poslovali lani

V času, ko smo sestavljali ta pri-spevek, še niso bili znani vsi po-datki. Zato navedemo samo nekatere.

Vrednost proizvodnje — v mio din

Enota	1969	1970	Indeks
skupaj	354,28	592,00	167
gradbene enote	258,52	456,31	177
obrati	83,40	116,00	139
železokrivnica	9,66	16,69	173
biro	2,70	3,00	111

Obseg del se je povečal za 67% in dosegel absolutno vrednost 592 mio din. K temu znesku pa moramo prišteti še vrednost proizvodnje enote Nizke gradnje od 1. VII. 1970 dalje v višini 21,88 mio din. Vrednost proizvodnje enot v tujini, ki še ni znana, se ceni na blizu 30 mio din. Skupna vrednost proizvodnje bi tedaj znašala za imenovane enote 644 mio din ali blizu 65 milijard starih dinarjev.

Obseg del so povečale zlasti gradbene enote, in sicer za 77%. K tako visokemu porastu vrednosti proizvodnje (brez enote Nizke gradnje oziroma pripojitve dela Tehnogradenj) je pripomoglo več dejavnikov:

1. izjemno velik obseg del v Portorožu v nesezonskem času
2. izjemna jesen, kakršne ne pomimo več kot deset let
3. konjunktorno leto za investicijsko potrošnjo

4. visok dvig cen — blizu 26%. Obrati so v primerjavi z gradbenimi enotami precej manj povečali vrednost proizvodnje. Toda njim nista »pomagala« v taki meri niti Portorož niti jesen, njihove cene pa so porasle »le« za 17%. V kolikor pa upoštevamo, da je slovenska industrija (s katero se lahko primerjajo naši obrati) povečala lani obseg za 9,4%, potem je tudi povečanje za 39% po tekočih cenah oziroma za 19% po stalnih cenah precej nadpovprečen dosežek.

Biro za projektiranje je presegel obseg del iz leta 1969 samo za 11%, kar bi pomenilo po stalnih cenah celo zmanjšanje obsega. Toda biro je imel leta 1969 za 0,68 mio din vrednosti opravljenih del od zunanjih sodelavcev, lani pa le 0,13 mio din. Zato so se njihove lastne storitve povečale v večji meri, in sicer za 42%, kar bi pomenilo povečanje realnega obsega lastnih del za 13%.

Čisti dohodek

Enota	1969	1970	Indeks
skupaj	89,78	148,31	165
gradbene enote	60,93	104,98	172
obrati	25,92	37,94	146
železokrivnica	1,25	2,93	234
biro	1,68	2,46	146

Skoraj v enaki meri kot obseg tudi uspeh poslovanja (čisti dohodek) — za 65%.

Izplačani osebni dohodki

Enota	1969	1970	Indeks
skupaj	68,70	108,06	157
gradbene enote	47,29	77,28	163
obrati	19,05	26,85	141
železokrivnica	1,18	2,24	190
biro	1,18	1,69	143

Ko primerjamo indekse čistega dohodka in izplačanih OD, vidimo, da so vsi indeksi izplačanih OD nižji. To pomeni, da smo od čistega dohodka namenili več za sklade kot za osebne dohodke.

To pomeni, da smo se »obnašali« gospodarno.

Kljub temu pa so naši OD na uro porasli zelo močno.

Bruto izplačani OD na uro

Porast nominalnih OD na uro za 40% je tako močan, da je zdaj Gradis med slovenskimi gradbenimi podjetji prišel od 17. na 10. mesto.

Enota	1969	1970	Indeks
skupaj	7,31	10,21	140
gradbene enote	6,86	9,74	142
obrati	8,46	11,50	136
železokrivnica	6,95	9,56	138
biro	15,48	21,13	136

Nominalni osebni dohodki na uro so rasli skladno z verednostjo čiste proizvodnje na efektivno uro, to je s produktivnostjo, merjeno po tekočih cenah.

VCP na efektivno uro

Enota	1969	1970	Indeks
skupaj	34,94	48,59	139
gradbene enote	32,04	45,66	143
obrati	41,79	55,79	134
železokrivnica	62,99	79,48	126
biro	29,33	39,34	134

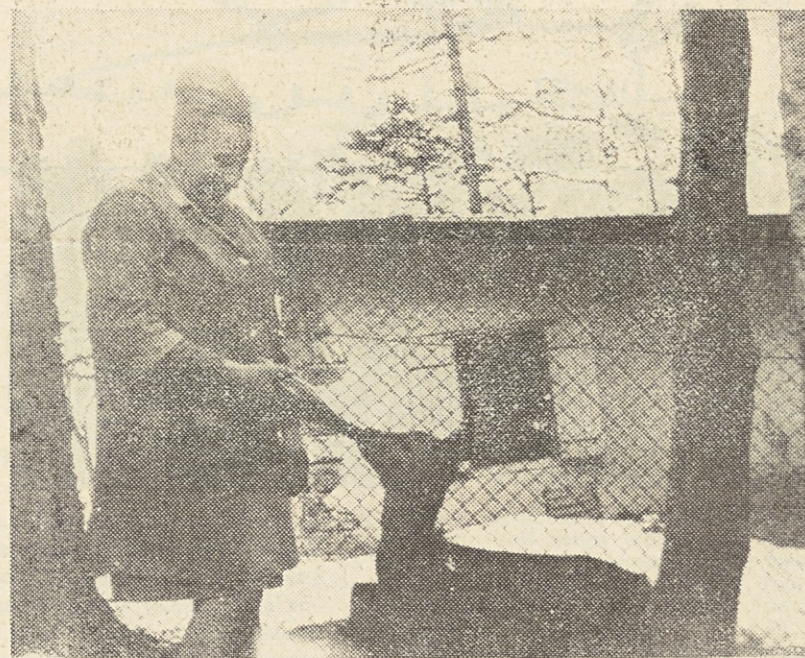
Vseh ur smo opravili v 1969. letu 9,397.000, lani pa 10,586.000, v obeh primerih samo za omenjene enote, torej brez enote Nizke gradnje in enot v tujini.

Ure so porasle za 13%.

Povprečno število zaposlenih —

spet samo za obravnavane enote in brez vajencev — se je povečalo od 3.752 na 4.301, to je za 15%.

Porast ur je manjši kljub povečanemu porastu nadur zaradi krajšega delovnega časa v letu 1970 v primerjavi z letom 1969.

Upravnica počitniškega doma na Peherju tov. Erna s svojim gozdnim ljubljencem

ŽELJA — LE TAKO NAPREJ!

Iz prikazanih najbolj osnovnih podatkov lahko zaključujemo vsaj dve:

1. lansko poslovno leto smo zaključili zelo uspešno in

2. pri delitvi dohodka smo ravnali kot dobri gospodarji.

Naj nam bo dovoljeno, da se zahvalimo vsem našim delavcem, ki so s svojim znanjem in naporji dosegli rezultat, ki ga lahko imenujemo: GRADIS JE POSTAL ŠE BOLJ TRDEN IN CENJEN.

Iz domačih in tujih logov

Tečajnik, ki je med predavanji vedno zaspal, je ob zaključku tečaja vprašal ing. Severja, ki je bil predsednik izpitne komisije. »Ali bom lahko napravil izpit, če se bom tri dni noč in dan učil?«

»Dragi tovariš,« je odgovoril ing. Sever. »Spominjate me na termometer v mrzli sobi. Če boš pritisnil roko na termometer bo živo srebro sicer skočilo višje, sobe pa ne boš ogrel niti za stopinjo.«

»Vso noč nisem spal,« je dejal ing. Sever, ko je nedavno spal v nekem hotelu v Bosni. »Niti za minuto nisem zatisnil oči.«

Tedaj se je pojavil neki Bosanec in strogo rekel »Sami ste krivi. Če bi hoteli zaspati, bi morali zatisniti oči.«

Oče petnajstletnemu sinu: »Mož si že postal, dragi moj sin. Sklenil sem, da ti bom dovolil, kdaj pa kdaj prižgati kako cigareto. Izvoli prosim.« »Hvala oče, toda že skoraj eno leto več ne kadim.«

Motnje krvnega pritiska

Tiste v spodnjih okončinah so bolezen današnjega časa

Po najnovejših statističnih podatkih boleha v Jugoslaviji najmanj dva milijona prebivalstva zaradi sprememb na ožilju spodnjih okončin, kar povzroča motnje krvnega obtoka.

Raziskave in statistična obdelava motenj obtoka spodnjih okončin so pokazale, da se v Jugoslaviji odstotek bolnikov, ki boleha za prevarikoznim in varikoznim sindromom giblje med 10 in 20% in sicer med 30. in 70. letom starosti. V nekaterih gospodarskih organizacijah v Sloveniji so v zadnjem času strokovnjaki našli tudi do 50% članov kolektiva, ki so prizadeti zaradi motenj obtoka v spodnjih okončinah in potrebujejo zdravljenje. To je vsekakor zelo zaskrbljujoče poročilo. Ta bolezen, ki jo nekateri imenujejo minus varienta pokončne drže človeka, je torej resnična in potencialna nevarnost za vse ljudi.

Statistika je pokazala, da so motnje obtoka v spodnjih okončinah bolj pogostne pri osebah, ki dalj časa stojijo, in sicer zaradi delovanja silne teže, da je invalidnost zaradi te bolezni večja, kot se sicer misli, in da se zaradi te bolezni izgubi najmanj toliko delovnih ur kot pri gripi.

Za razumevanje nastanka motenj v obtoku in razvoja krčnih žil si moramo najprej priklicati v spomin znanje o normalnem krvnem pretoku.

Vemo, da kri proti periferiji poganja srce s svojo močjo. Potem ko le-ta prepoji tudi najbolj oddaljene dele telesa, odda snovi, ki jih kot potrebne nosi s seboj in sprejme od celic vse tisto, kar jim je odvečno ali škodljivo, začne pot nazaj proti srcu. Od najtanjših žilic, lasnic ali kapilar proti debelim in debelejšim se t. im. venska kri zbira in usmerja proti srcu. To omogočajo posebne zaklopke, nameščene v notranjosti ven. Sila, ki poganja kri, pa prihaja z več strani, pritisk nove krvi, ki prihaja, gibanje mišic ob venah (posebno pri delu), utrip žil odvodnic, ki se prenaša in v bližini potekajoče vene, vsrk s strani srca in še drugi.

Iz povedanega je razumljivo dvojje, da bo odtok toliko težji in počasnejši, kolikor se kri zbira in odtoka iz srca v bolj oddaljene dele telesa, kot je to prav s spodnjimi okončinami. In drugič, da bo kri zastajala in bo odtok oviran, če katerikoli od sistemov, ki sodelujejo v odtoku, odpove.

Ce pa pride do zastajanja krvi v spodnjih okončinah, če je torej odtok oviran in počasen, sledijo najrazličnejše spremembe predvsem na teh mestih, a pozneje lahko tudi drugod. Ravno to vidimo pri krčnih žilah, posebno če so močnejše razvite.

V največjem številu primerov je nastanek krčnih žil povezan z naslednjimi činitelji:

1. Določena nagnjenost k razvoju krčnih žil je že prirojena. V nekaterih družinah se pojavljajo krčice pogostneje kot v drugih. V enem primeru gre za razvojne napake v ožilju, njih zgradbi, razvejenosti, v drugem pa za splošno slabost tistega gradiva v žilnih stenah, ki je odločilno za elastičnost in odpornost. V tretjem gre za povezavo teh dveh med seboj ali teh še z drugimi.

2. Pridobljene motnje v obtoku, ki jih ni malo skozi vse življenje: med temi so posebno pomembne vse tiste, ki na določen način ovirajo odtok zaradi pritiska na žile, kot je to v nosečnosti, pri razvoju neke bule v mali medenici ali v trebuhu, zaradi močnega podvezovanja okončine, zarastline v okolici itd. Posebno so pomembne okvare ožilja samega, na primer poškodbe, vnetja, različne spremembe pod vplivom hormonov, prehrane itd. Večina teh namreč okvari zaklopke, ki potem ne zadržujejo krvi, ampak ta prosto pada navzdol. Prezreti ne smemo niti tistih motenj in okvar, ki nasploh ovirajo ali otežkočajo odtok, kot so močnejše ploska stopala, posledice poškodb, na primer zlomov goleni, večjih brazgotin po ranitvah in končno način življenja ter poklic.

V najrazličnejših in najbolj pisanih kombinacijah teh in drugih činiteljev prihaja vedno do podobne slike. Kri

ne odtoka več normalno iz prizadetega področja, kopiči se v posameznih predelih in pritiska od znotraj na žile. Ker so te manj odporne, se počasi širijo. Ko so se razširile, so zaklopke, če so še sploh ohranjene, še bolj odmaknjene in slabše opravljajo svojo funkcijo. Zato je odtok slabši, stene se čedalje močnejše širijo.

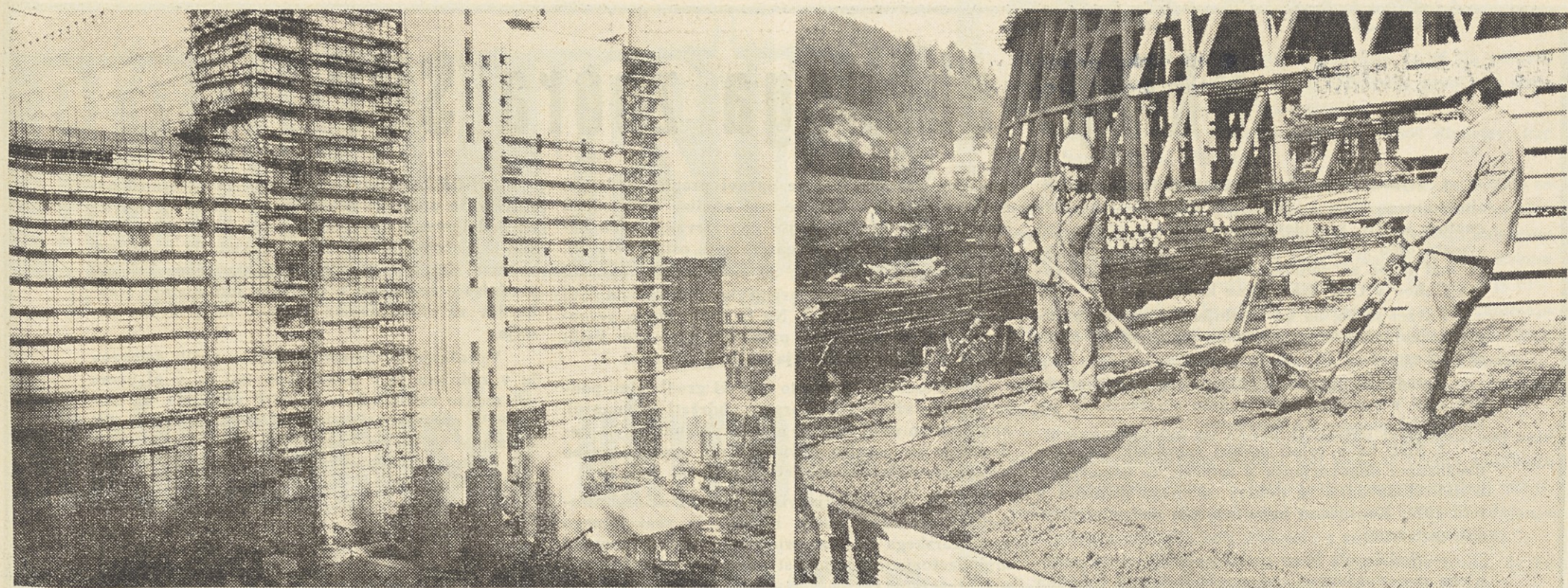
Tako nastanejo različno oblikovane razširitve žil, enkrat na daljšem odseku, drugič na manjšem v obliki vrečk, nanizane ena nad drugo, tretjič kot drobna mreža itd. Prizadete pa so lahko vene na površini ali v globini. Našemu opazovanju so seveda površne krčice bolj dostopne, pa tudi pogostnejše so.

V začetku razvoja bolezenskih sprememb ni posebnih težav. Pojavijo se v glavnem čez dan, zaradi pokončne drže človeka. Noga zateče, čez noč pa spet splahni. Pojavi se hitrejša utrujenost, napetost v stopalu in v goleni, žile čedalje bolj nabrekajo. K temu se pridružijo krči. Ko bolezen enkrat začne svojo pot, jo skoraj nezadržno nadaljuje, če se le ne poseže vmes. Žile se čedalje močnejše širijo in zajemajo tudi prej neprizadete dele, prehrana, goleni, stopala ali cele spodnje okončine je čedalje slabša. To se kaže tudi na koži kot zadebelitev, drobne krvavitve, sprememba v barvi, površno vnetje — t. im. golenji ekcem. Pogosto se pojavi vnetje še na žilah, neke vrste sesedanje in zlepljanje krvi na vnetnem predelu — tromboflebitis, ki zna biti huda komplikacija krčnih žil. Na nekaterih mestih krčice toliko izbuhejo navzven, da iz njih začne krvaveti, pridružijo se spremembe na ostalih tkivih, a v končni fazi sledi najneprijetnejša posledica — razvoj golenje razjede.

Obolenje je mogoče pri večini oseb zadržati v razvoju bolezenske slike, omiliti težave in vsekakor preprečiti poznejše nevšečnosti in komplikacije. Osnovno pa je zavedati se, da iz majhnih nastanejo velike krčne žile in iz lažjih hudi znaki, ker bolezen, če je ne začnemo zdraviti, nenehno napreduje. Poleg tega mora biti vsak bolnik pripravljen na sodelovanje pri zdravljenju, ki traja domala vse življenje od prvih težav naprej, s krajšimi ali daljšimi presledki brez vsakih motenj. To nedvomno terja veliko potrpežljivost od zdravnika, še več pa od bolnika.

(Se nadaljuje)

Dr. Đ. L.

Levo: Šoštanj III — betonski masivi — Desno: Montaža predalčnih elementov

Skrite rezerve ali dinar, o katerem bi bilo vredno misliti

Fluktuacija je še vedno pereč problem. V letu 1970 je vstopilo v naše podjetje 3032 delavcev, v istem obdobju pa je odšlo iz delovne organizacije 1988 delavcev. Kaj storiti?

V letu 1970 je bilo povprečno zaposlenih v podjetju 5156 delavcev. Od tega je bilo 4390 ali 85 % delavcev zaposlenih v neposredni proizvodnji in 766 ali 14 % delavcev v posredni proizvodnji.

Na dan 31. 12. 1970 je bilo v podjetju zaposlenih 5725 delavcev, od tega v:

- gradbeni operativi 3845 ali 67 %
- tujini 478 ali 8 %
- obratih 1054 ali 18 %

- biro za projektiranje 35 ali 1 %
- centrala 166 ali 3 %
- druga pomožna dejavnost 53 ali 1 %
- centralna železokrivnica 94 ali 2 %

Razen 5725 zaposlenih delavcev smo imeli na dan 31. 12. 1970 še 383 učencev v gospodarstvu in 21 študentov v rednem delovnem razmerju.

Struktura delovne sile

Kvalifikacijska struktura zaposlenih delavcev na dan 31. 12. 1970 (po zahtevah delovnih mest) je bila po poslovnih enotah naslednja:

Poslovne enote	VK	KV	PK	NK	VS	VIS	NSS	Skupaj	%	
Celje	38	167	172	155	12	5	24	1	574	10,00
Jesenice	37	87	101	175	11	5	20	—	436	7,60
Koper	24	66	48	101	4	2	12	4	261	4,50
Ljubljana	53	113	124	121	17	3	23	3	436	8,50
Ljubljana okolica	27	113	61	124	8	1	10	4	348	6,00
Maribor	69	303	137	331	26	15	55	1	937	16,40
Ravne	27	109	108	39	10	4	19	—	316	5,50
Frankfurt	16	130	88	1	1	5	1	—	248	4,40
Nizke gradnje	73	168	70	101	24	11	38	2	487	8,50
München	14	72	51	4	2	2	2	—	147	2,50
Avstrija	23	19	56	6	—	—	—	—	83	1,50
KO Ljubljana	66	84	10	2	6	6	15	1	190	3,30
KO Maribor	51	97	15	17	3	5	17	1	206	3,50
LIO Škofja Loka	23	94	28	34	4	4	12	—	199	3,30
OGP Ljubljana	13	56	45	58	8	4	16	1	201	3,50
SPO Ljubljana	83	128	24	—	3	7	11	2	258	4,50
Železokrivnica	8	16	41	26	1	1	1	—	94	1,70
Biro za projektiranje	—	—	—	—	18	5	10	2	35	0,60
Centrala	5	19	5	5	43	14	68	7	166	2,90
Druge pomožne dejavnosti	—	12	12	23	1	1	4	—	53	0,90
Skupaj	629	1888	1196	1323	202	100	358	29	5725	100,00
ali v %		11,00	33,00	21,00	23,00	3,50	1,70	5,30	0,50	100,00

- Po spolu so bili:
- moški 5233 ali 91,4 %
 - ženske 492 ali 8,6 %
 - 5725 ali 100 %

Starostna struktura zaposlenih je bila koncem leta 1970 naslednja:

- do 25 let starosti 1619 ali 23,00 %
- od 25 do 35 let starosti 1857 ali 32,50 %
- od 35 do 45 let starosti 1396 ali 24,50 %
- od 45 do 55 let starosti 634 ali 11,00 %
- nad 55 let starosti 219 ali 4,00 %
- 5725 ali 100,00 %

Narodnostna struktura zaposlenih je bila 31. 12. 1970 naslednja:

- Slovenci 2265 ali 39,60 %
- Hrvati 1355 ali 23,70 %
- Srbi 690 ali 12,00 %
- neopredeljeni 1075 ali 18,80 %
- druge narodnosti 340 ali 5,90 %
- 5725 ali 100,00 %

Gibane delovne sile

V letu 1970 je vstopilo v naše podjetje 3032 delavcev, medtem ko je v istem času odšlo 1988 delavcev iz naše delovne organizacije:

Vzroki sprejema delavcev so bili naslednji:

- 1. povečan obseg dela in nadomeščanje odšlih delavcev 2890 ali 95,50 %
- 2. vrnitev iz JLA 66 ali 2,00 %
- 3. vrnitev iz šole 76 ali 2,50 %
- 3032 ali 100,00 %

Vzroki odhodov delavcev so bili naslednji:

- 1. po volji delavcev:
- prekinitve v poskusni dobi 140 ali 7,05 %
- samovoljna prekinitve 690 ali 34,71 %
- neznan vzrok 174 ali 8,75 %
- osebni dohodek 82 ali 4,12 %
- slabi pogoji dela 158 ali 7,95 %
- družinske razmere in stanovanja 232 ali 11,67 %
- zaposlitev v inozemstvu 209 ali 10,52 %
- slabi odnosi 5 ali 0,25 %
- 1690 ali 85,02 %

- 2. po volji delovne organizacije:
- ukinitve delovnega mesta 3 ali 0,15 %
- kršitev delovne dolžnosti 4 ali 0,20 %
- nedoseganje povpreč. učinka dela 13 ali 0,65 %
- v poskusni dobi 18 ali 0,90 %
- po preteku časa za katerega je bil sprejet 44 ali 2,22 %
- 82 ali 4,12 %

- 3. višja sila:
- JLA 136 ali 6,84 %
- upokožitev — smrt 74 ali 3,72 %

- ostalo 6 ali 0,30 %
- 216 ali 10,86 %

Skupaj 1988 ali 100,00 %

Po strokovnosti, starosti in narodnosti so delavci v letu 1970 prišli oziroma odšli iz delovne organizacije takole:

Strokovnost	Prišli stev.	%	Odšli stev.	%
— nekvalificirani	1325	43,70	1035	52,06
— polkvalificirani	538	19,39	499	25,10
— kvalificirani	616	26,92	375	18,86
— visoko kvalificirani	114	3,76	36	1,82
— nižje strokovni	11	0,36	1	0,05
— srednje strokovni	117	3,86	24	1,21
— višje strokovni	14	0,46	5	0,25
— visoko strokovni	47	1,55	13	0,65
Skupaj	3032	100,00	1988	100,00

Po posameznih poslovnih enotah je v letu 1970 prišlo oziroma odšlo naslednje število delavcev:

	Prišli stev.	%	Odšli stev.	%
Celje	493	16,26	456	22,95
Jesenice	305	10,06	274	13,78
Koper	79	2,61	65	3,27
Ljubljana	274	9,03	284	14,29
Ljubljana okolica	111	3,66	153	7,70
Maribor	534	17,61	252	12,68
Ravne	133	4,39	141	7,09
nizke gradnje	446	14,70	33	1,67
KO Ljubljana	43	1,42	23	1,21
KO Maribor	87	2,87	17	0,86
LIO Škofja Loka	53	1,91	42	2,11
OGP Ljubljana	50	1,66	55	2,78
SPO Ljubljana	86	2,84	29	1,46
Centrala	257	8,48	99	4,98
železokrivnica	68	2,25	58	2,92
biro za projektiranje	6	0,19	1	0,05
ostale pom. dejavnosti	2	0,06	4	0,20
Skupaj	3032	100,00	1988	100,00

3. Lokacija delovne sile:

Delavci so bili na koncu leta 1970 oddaljeni od svojega stalnega prebivališča do delovnega mesta takole:

- do 4 km 1102 ali 19,25 %
- od 4—10 km 477 ali 8,34 %
- od 10—15 km 157 ali 2,74 %
- od 15—20 km 164 ali 2,88 %
- od 20—50 km 442 ali 7,72 %
- nad 50 km 3383 ali 59,09 %
- Skupaj 5725 ali 100,00 %

Mila Capučer

Boj s časom ali uspehi graditeljev TE Soštanj III

Po 11 letih, odkar je stekla v pogon termoelektrarna Soštanj II, se bližamo že novemu gigantu termoelektrarne Soštanj III.

Danes je v Soštanju že kaj videti. Vidno napredujejo dela na objektih nove strojnice, kotlovnice, bunkerski in turbinski del, skratka na vseh objektih. Pogled na obsežno gradbišče je čudovit.

Tudi dela na 92 metrov visokem hladilnem stolpu hitro napredujejo. Hladilni stolp je v času ko to pišemo dosegel višino 79,5 metra, ali bolje rečeno, gotov je že 19. venec. Skupno je 25 vencev. V sezoni izgotovijo vsakih 10 dni po en venec. V letošnjih zimskih mesecih pa so napravili 2 venca. Kljub temu pa graditelje čakajo še velike naloge. Napraviti je potrebno še celotno kršišče tj. napraviti in vgraditi 2800 m³ montažnih elementov, vgraditi 150 vagonov salonita, skratka napraviti še več kot za 1 milijardo gradbenih del.

Kot smo že omenili, je hladilnik visok 92 metrov, spodnji premer 89 metrov, zgoraj pa 66 metrov. Je hiperboloidno predalčje, sestavljeno iz poševnih in horizontalnih palic ter trikotnih predalčnih sten debeline 6 m. Delo je precizno in izredno zahtevno.

Graditelji so prepričani da bo celotno delo v roku opravljeno. Tako bomo v Soštanju kmalu dobili novih 275 MW električne energije.

Rudi Triller odhaja v zasluženi pokoj

Po 38 letih trdega dela odhaja v pokoj naš dolgoletni sodelavec Rudi Triller.

V septembru 1945 se je zaposlil pri tedanji državni žagi na Trati, ki se je priključila Gradisu ob njegovi ustanovitvi. Z udarniškim delom je v povojnem času pomagal zgraditi sedanje prostore mizarске delavnice, menze, žage in druge objekte, ki jih je Gradis zgradil na območju sedanjega obrata.

Rudi se je rodil pred 59 leti v delavski družini, katero je oče kot železniški delavec le s težavo preživljal. Od petero otrok so v rani mladosti umrli kar trije. Ko je Rudi končal osnovno šolo, se je vsak dan vozil v Vižmarje, kjer se je izučil za mizarja. Vse od izučitve pa do zaposlitve pri Gradisu leta 1945 je moral iskati boljše delovne pogoje in zaslužek pri raznih delodajalcih od Ljubljane do Beljaka.

Rudija smo v skoraj 26 letih dela pri našem podjetju spoznali kot vestnega in marljivega sodelavca, ki je bil kos še tako težki in odgovorni delovni nalogi.

Težko se je z besedami zahvaliti za vse delo in trud pri našem podjetju in za vse, kar so se mlajši člani kolektiva naučili od njega.

Zelimo pa, da bi nas Rudi tudi po upokojitvi še večkrat obiskal, saj bomo resnično veseli vsakega srečanja z njim.

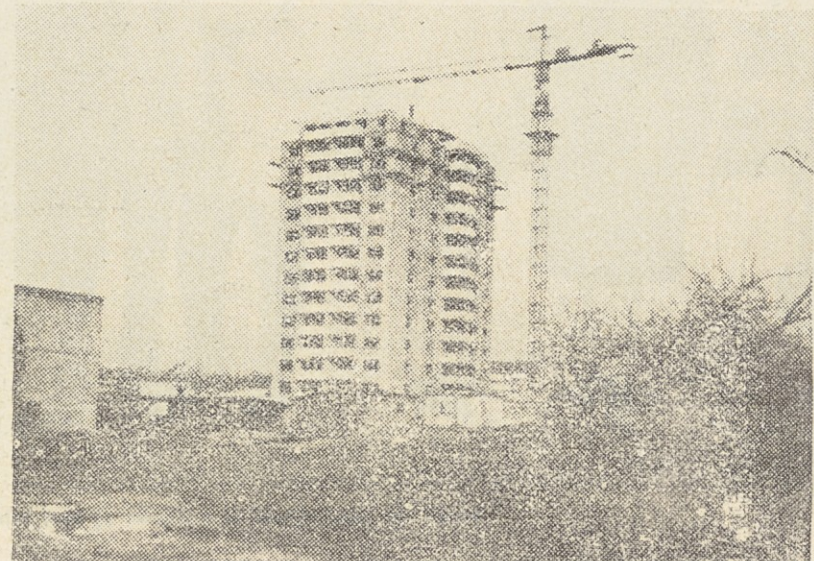
Sodelavci iz LIO Škofja Loka

Pismo iz Nemčije

Zopet se oglašamo iz Nemčije, tokrat iz Krezbronnha. Zelo pogrešamo novic iz domovine, pa tudi Gradisovega vestnika ne prejemamo v redu. Mislim, da si vsaj to zaslužimo, saj nam je tu časopis edina vez s podjetjem. Prav bi bilo da nas tudi kdaj obiščete.

Hkrati vam pošiljamo v imenu skupine sliko skoraj dograjene stolpnice, ki jo je gradilo podjetje IMCO BAU GMBH (Gradis) v ZR Nemčiji. Nekaj manjših podatkov: površina ca. 450 m², visoka 41,50 m, zgrajena od pritličja do trinajstega nadstropja v času od 1. avgusta do 15. decembra, povprečno zaposlenih dvajset delavcev. Iz tega je razvidno, da je vsak na gradbišču dal res od sebe vse, da smo lahko pred odhodom na novoletni dopust praznovali v gradbeništvu tako pričakovani »likof«. Vsem članom kolektiva podjetja Gradis doma in v tujini želimo obilo delovnih uspehov in osebnega zadovoljstva.

Franc Cvetko

Sklepi občnega zbora SOP

1. SOP bo tudi v bodoče koordinator vsega sindikalnega dela v OSO pri PE podjetja glede enotnih stališč, ki zadevajo podjetje kot celoto. Pri svojem delu se bo posluževal vseh oblik dela. Zavzemal se bo za demokratičnejši način vključevanja članov v OSO tako doma kot v tujini.

Zavzel se bo, da bo izpolnjena potrebna predpisana evidenca članstva in da bodo izdane članske izkaznice.

Dosedanja pravila SOP je treba korigirati in uskladiti s spremembami o delu sindikata, ki jih bo sprejel plenum ZS Slovenije.

2. SOP bo v celoti podprl republiški zakon o družbenem dogovarjanju o merilih za usmerjanje o delitvi dohodka in delitvi osebnega dohodka v letu 1971. Konkretno bomo na tem področju izvršili naslednje:

— Sodelovali bomo pri izpopolnjevanju sedanjega samoupravnega sporazuma o delitvi dohodka v gradbeništvu; predvsem pa pri prilagoditvi določil tega sporazuma s pravkar sprejetim zakonom in predvidenim družbenim dogovarjanjem.

— Sedanji sistem delitve naj se uporablja še naprej, ker je stimulativen. Upoštevajo naj se tudi sedanji in predvideni ukrepi tekoče stabilizacijske politike. Edino enoti v Münchnu in Avstriji se še nista vključili v ta sistem, kar naj se v okviru možnosti napravi čimprej.

— Sodelovali bomo pri sestavi samoupravnega sporazuma o terenskem dodatku skladno z jugoslovanskim družbenim dogovorom ter sestavili nov pravilnik podjetja o terenskem dodatku, skladno s samoupravnim sporazumom.

— Sestaviti je treba nove obračunske osnove v pravilniku o delitvi osebnega dohodka. Osnove morajo biti izračunane na podlagi sistemizacije delovnih mest z metodo analitične ocene delovnih mest.

— Občni zbor je pozdravil iniciativo odbora za načrtovanje, da se odpre novo delovno mesto v podjetju — analitik za osebne dohodke (nagra-

jevanje). Čimprej naj se opravi pregled sedanjih načinov nagrajevanja, sestavi analiza in predloži izboljšave za spodbudnejše nagrajevanje vseh delavcev (ročni delavci, organizatorji, ostali delavci).

— Soglašamo s tem, da se v bodoče uporabi en del stanovanjskega prispevka četrtino od 4 % — za sklad solidarnosti. Na ta način bomo pospešeno rešili stanovanjske probleme predvsem tistih delavcev, ki so stanovanja najbolj potrebni.

— Doseženo 10. mesto med 64 gradbenimi podjetji glede višine OD moramo obdržati še vnaprej, kar nam bo med drugim omogočilo tudi boljše kadrovanje in manjšo nevarnost za neorganizirano odhajanje delavcev na delo v tujino.

— Pri določevanju višine nagrad za organizatorje proizvodnje mora izhajati iz vsakoletnega gospodarskega načrta, pri čemer odstotki nagrad organizatorja ne smejo bistveno odstopati od akordnih presežkov večine delavcev. Izboljša naj se tudi obstoječi pravilnik o nagrajevanju organizatorjev proizvodnje.

— Nagrade delavcev centrale niso neposredno odvisne od njihovih naporov pri zmanjšanju režijskih stroškov. V bodoče je treba to odvisnost upoštevati pri nagrajevanju delavcev centrale.

— Ko bo v razpravi razvojni program podjetja, bomo v naši organizaciji poskrbeli, da bo z njim seznanjen kar najširši krog delavcev. Predvsem pa bodo morali podrobno proučiti program organizatorji proizvodnje; prvič zato, da bodo pri nadaljnjem delu upoštevali razvojno politiko podjetja, drugič pa zato, da bodo tolmačili bistvene postavke programa delavcem.

— Naši predstavniki naj na predvidenem kongresu samoupravljalcev v Sarajevu posežejo v pravico. Naše podjetje ima stimulativno urejeno notranjo delitev dohodka. Zato je prav, če postanemo za širšo družbeno skupnost interesantni ter si tudi tako ustvarjamo ugled renomiranega podjetja.

3. SOP bo v prvi vrsti posvečal pozornost nastavitvi in prehrani delavcev. Skrbel bo za pravično dodeljevanje stanovanj in posojil za stanovanjsko izgradnjo. Dosledno bo vztrajal, da bodo tudi začasna delavska naselja urejena tako, kot jih predpisuje sporazum o urejanju minimalnih standardov za stanovanjske domove in delavska naselja.

Vprašanje urejenosti prehrane naših delavcev je v zadnjem času pomembno, saj so v glavnem vse menze ukinili. Zato bo SOP vztrajala, da morajo PE organizirati delavcem primerno prehrano. Zavzemal se bo, da bodo organi upravljanja določili enotno ceno prehrani in stanovanju v vseh poslovnih enotah.

4. V skladu s sporazumom o zaposlovanju in izobraževanju delavcev bo SOP podpiral razvoj kadrovske socialne službe v podjetju, predvsem pa bo stopil v akcijo ob sprejemu novih delavcev.

Analiziral bo tudi vzroke fluktuacije ter predlagal organom upravljanja podjetja ustrezne ukrepe za stabilizacijo delovne sile.

Podpiral bo vse oblike izobraževanja, še posebno pozornost pa bo posvetil izobraževanju lastnih kadrov.

Istočasno bo SOP sprejel, da se bodo izpolnjevala določila že obstoječih samoupravnih aktov o nagrajevanju in priznavanju doseženih uspehov pri delu strokovnih kadrov, še posebno pa nagrajevanje racionalizatorstva in novatorstva.

Podpiral bo delo in organizacijo bodoče razvojne službe v podjetju.

5. SOP se bo zavzemal za nadaljnji razvoj rekreacije in športne aktivnosti v podjetju. Skrbel, da bo športna dejavnost stalna in sistematična oblika dela OSO, to je, da se pritegne v športno dejavnost čimveč mlajšega kadra, da bodo organizirana pogostejša medsebojna športna srečanja in obvezno organiziral letne in zimske športne igre podjetja.

Sklepi organov samoupravljanja

DS podjetja

SKLEPI

VII. seje delavskega sveta podjetja, ki je bila dne 12. II. 1971 v Ljubljani.

1. Sklepi zadnje seje so bili izvršeni.
2. Poročilo overovatelja zaposnika se vzame k znanju.

3. Delavski svet podjetja potrdi inventurni elaborat o popisu sredstev podjetja za leto 1970 in sicer:

a) Inventurni primanjkljaji pri materialu in drobnem inventarju, ki znašajo:

- pri osnovni dejavnosti . . . 100.265,53 din
- pri delavskih menzah . . . 169,05 din
- pri počitniških domovih . . . 42,20 din

Skupaj: 129.600,21 din

naj se knjižijo v breme izrednih stroškov.

b) Inventurni presežki pri materialu in drobnem inventarju, ki znašajo:

- pri osnovni dejavnosti . . . 129.588,96 din
- pri delavskih domovih . . . 29,00 din
- pri počitniških domovih . . . 42,20 din

skupaj: 129.660,21 din

naj se knjižijo v dobro drugih dohodkov.

c) Terjatev za odpis v letu 1970 ni bilo.

4. Gradbeno vodstvo Maribor ni v roku dostavilo popisa osnovnih sredstev za leto 1970, zato naj gospodarsko-finančna služba začne postopek za ukrepanje zaradi kršitve delovne dolžnosti proti Stanku Vesenjaku, vodji mehanizacije, ki je bil za to delo odgovoren.

5. Delavski svet podjetja potrdi odpis osnovnih sredstev v sedanji vrednosti 365.238,60 din in komisijsko ocenjeni vrednosti 8.070,95 din tako, da gre v breme rezervnega sklada 357.167,65 din.

6. Sprejme se osnutek pravilnika o delovnih razmerjih s popravki in spremembami, ki so bile poslani 3. II. 1971 pod št. 02-25/66 101 ter dodatnim predlogom:

Zadnji odstavek se spremeni in glasi takole:

člen 9:

»Zdravstveno sposobnost ugotavlja splošna zdravstvena služba. Stroški pregleda gredo v breme podjetja. Podjetje lahko zahteva specialni ali naknadni zdravniški pregled. V kolikor delavcu preneha delovno razmerje pri podjetju pred potekom 6 mesecev od dneva opravljenega zdravniškega pregleda, se delavcu stroški zdravniškega pregleda zaračunajo.«

V 48. členu

se na koncu doda novi stavek ki se glasi:

»Pri razporeditvah pod tč. c) se opravi razporeditev po predhodnem posvetu z odgovornim vodjem enote.«

V 123. členu

se v drugem in tretjem odstavku namesto »5 dni« napiše »7 dni«.

7. Sprejme se osnutek pravilnika o izrekanju ukrepov zaradi kršitve delovne dolžnosti delavcev podjetja GIP GRADIS z dopolnitvijo in popravkom, ki je bil poslan dne 3. II. 1971 pod št. 02-25/66 101.

8. Sprejme se osnutek pravilnika o knjigovodstvu, kakor je bil predložen.

9. Sprejme se osnutek pravilnika o popisu (inventariziranju) z dodatkom besede v prvem stavku 10. člena »... vsake popisne...«

10. Delavski svet sprejme povečane amortizacijske stopnje za osnovna sredstva, kakor je predlagal odbor za načrtovanje in notranjo delitev dne 7. I. 1971 št. 06-2/71 101 in bodo veljale za leto 1971.

V kolikor bo nastala bistvena sprememba zaradi predvidene revalorizacije osnovnih sredstev, ki bi vplivala na višino amortizacije glede na gornji sklep, bo delavski svet ponovno razpravljal o povečanih stopnjah.

Pri odpisovanju ročnih električnih strojev, ki so v upravljanju pri gradbenih enotah, se upošteva 50 % letna amortizacijska stopnja.

11. Delavski svet potrdi okvirni program investicijskih nabav za leto 1971, kakor je bil

predložen. V seznam naj se vnese še manjši nakladač.

12. Delavski svet potrdi plan investicijskih popravil za leto 1971 v višini 11.500.000,00 din.

13. Informacijo o ukrepih zaradi usmerjanja izplačevanja osebnih dohodkov (Zakon je objavljen v Uradnem listu SFRJ, št. 60 iz leta 1970), vzame delavski svet k znanju.

14. V zvezi s sklepom seje delavskega sveta podjetja dne 22. XII. 1970 pod št. 8) in po obravnavanju predloženega gradiva o kolektivnem zavarovanju vseh delavcev podjetja sklene delavski svet, naj zadevo preuči odbor za načrtovanje in notranjo delitev glede obveznosti, ki iz tega izhaja za podjetje. Do prihodnje seje naj izdela varianten predlog glede nezgodnega zavarovanja delavcev, upoštevajoč pri tem naš pravilnik o izplačilu odškodnine zaradi poškodbe pri delu.

15. Delavski svet priporoča vsem enotam v podjetju, da sklenejo zavarovanje civilne odgovornosti, redno zavarujejo tudi objekte v gradnji in sklenejo zavarovanje premoženja proti vlomskim tatvinam.

16. Delavski svet sklene, da se pozitivne razlike planske cene centralnega skladišča v višini 600.437,80 din prenesejo na obratna sredstva podjetja.

17. Delavski svet soglaša s pristopom v članstvo »Konzorcija za izgradnjo atomskih central«. Kot zastopnika podjetja bosta so-

delovala v svetu konzorcija glavni direktor ing. Hugo Keržan in kot namestnik komercialni direktor ing. Janez Gričar.

Kot zastopnika v operativno grupo se imenujeta ing. Janez Gričar in ing. Alfred Peteln.

18. Delavski svet se strinja s povračilom stroškov iz sklada skupne porabe za stroške zdravljenja v zdravilišču Radenci za tov. Lojzeta Cepuša v višini 1.490,00 din.

19. Prošnja za financiranje gradnje kliničnega centra v Ljubljani se vzame k znanju ter se bo upoštevala ob priliki razdelitve skladov za preteklo leto.

20. Zaradi pomembnosti gradnje avto ceste, katero je prevzelo naše podjetje, in ostrih rokov za dokončanje del, ugotavlja delavski svet, da bo potrebno aktivirati ustrezne kapacitete podjetja kot celote in smatra to gradnjo za prioritarno gradnjo glede nabave materiala, dobave strojev in angažiranja delovne sile.

21. Ob 25-letnici podjetja sta za uspešno medsebojno sodelovanje podjetji »Rudnap« in »Jugošped« iz Beograda postali pismeni zahvali.

Overovatelja:

Leben Ivo l. r. Predsednik DS. podjetja:
Košir Janko l. r. Saša Skulj, dipl. ing.